

1933. ANASTETTER ROBERT
BUDAPEST
Disztor 2 I. m.

Társa postala
pláté in num.
No. 224718/929.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal

10. Telefon: 8-61. Elő.
Havonta 110, negyedé-
ve 600, egészévre 1200
földre: Havonta 2, a
félre 12, egészévre 20
detések díjazás szeri-
KELET a transilvania
zsidóság egyetlen politikai
ja. Cikkjeink utánnomás
forrás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓPOLITIKAINAPILAP

Bérmertelen
leveleket nem
fogadunk el.
— Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Márton
Ernő. Felelős szerkesztő: Jámbor
Ferenc. Bucuresti szerkesztő: Hát-
szegi Ernő. Strada Copalcescu 52.

Ara 5 lej

Csüförik, 1937. szeptember 30.
5698. ÉV. XX. ÉVF.
TISRI 25. 218. SZAM.

Kelet paraszai

Azok a japán katonatisztek és politikusok, akik a világ legtermészetesebb dolgának tartják, hogy imperialista céljaik megvalósítása érdekében nyitnak kínai városok polgári lakosságát, ártatlan gyermekeket, asszonyokat és aggodalmát bombázzanak halálra: nem a saját nemzeti és faji kultúrájuknak utmutatásai szerint cselekszenek.

Japánban a buddhizmus és Konfucse ember-szerető, magas tanai alakították ki a népet, mely a maga belső életében nagyon sok olyan tulajdonságot érvényesít, amelyet akár-melyik európai kultúrának is magáévé tehetne.

A japán nép, amelynek ősi kultúrája kínai gyökerekből fakadt, amelynek művészete és társadalmi élete hallatlan finomságokat tár a kutató és érdeklődő szemelő, nemcsak rendkívül udvarias természetű, hanem alapjában véve türelmes és békés is.

Azok a vandálizmusok és barbárságok, amelyeket japán repülőgépek és általában a japán szoldatsza Nanking és Kanton bombázásánál érvényesített, nem a japán népi gondolkodás megnyilatkozása, hanem eltanult gesztusok, amelyeket Középeurópából, nevezetesen Póroszországból importáltak Japánba.

Közvetlenül a dolog ugyanis, hogy körül-belül egy félszázaddal ezelőtt a japán intelligencia és a japán arisztokrácia legtanulmányosabb fia, Beiflinben, helyesebben a beiflini katonai iskolákban sajátították el azt a szellemet, amelyet most ha csakban, egész politikájukban és államvezetésükben érvényesítenek.

A kíméletlenségnek, az emberetlen gondolkodásnak és cselekedetnek, a hamisításnak és cinizmusnak az a rendszere, melyet Japán politikai saját népi és a végig zsalótt kínai nép ellen jelenlegi háborújukban érvényesítenek: Berlin Vilmos-korabeli és főleg jelenlegi szellemének tökéletes elcsúszását mutatja.

És éppen ezért Japán teljesen kiérdemelte a legkegyesebb elnevezést, amely Kelet porszájnak aposztrófája öket. Teljes mértékben kiérdemelte azt a megvetést és felháborodást is, melyet a nyugati civilizált világ népei tanúsítanak iránta és amely megvetés körülbelül ugyanazokért az okokért árad most a Felkelő Nap országa felé, amely okokért a Harmadik Birodalom a civilizált emberiség indexére került.

Lord Peel

Beírta a nevét Palesztina és a zsidó nép történetébe — és hirtelen síba szállott. Neco körül három nagy világörv vitája van: az angol, a zsidó és az arab — mialatt ő, a hetvenéves öregúr, a nagy zajban csendesen lehunyta szemét örökre.

Ha egy évvel ezelőtt megélt az élek sorából, névtelenül, nyomtalanul vonul át a halál birodalmába. Elmöndött volna, hogy hűség-gei és becsülettel szolgálta a nagy birodalmat, érdemes és előkelő tagja volt a gyarmati tisztviselői karának. De a történelem már nem emlékezik volna a derek lord nevére.

A tavalyi palesztinai zavargások nem várt módon megszüntették a halhatatlanságot az élet alkonyán járó öregúrunk. Az angol kormány elhatározta, hogy királyi bizottságot küld Palesztinába. Nem közönséges vizsgálóbizottságot, hanem királyi bizottságot, ami ritka dolog és amelynek szava fölött szentség fénye csillan az angol közhit szerint.

Es amikor elnököt kerestett az angol kormány a királyi bizottság élére, Lord Peelre esett a választás.

A lord sohasem volt azelőtt Palesztinában. Nem voltak semmilyen kapcsolatai se arabokkal, se zsidókkal. Tagja volt ugyan annak az angol kormányának, amely 1903-ban felajánlotta Ugandát Herznek, de ezentel sohasem került kapcsolatba a cionizmussal.

Ezzel szemben mint India államtitkára, ki-váló szakértelmű volt a birodalom gyarmati-politikájában.

Ez volt a nagy kettős érdem, amiért a királyi bizottság elnöki székébe meghívták: nagy szakértő az angol gyarmati kérdésekben és „pártatlan” ember palesztinai vonatkozásában.

Mindkettő igaz is volt. Lord Peel, India ügyének volt államtitkára, mint angol főfunkcionárius ment Palesztinába és mint olyan is tért vissza Londonba

Előterben az Averescu—Cuza—Goga—Bratianu közötti egyezkedési tárgyalások

Pop Valer és Argetoianu mozgatják egy mérsékelt jobboldali koalíció összehozásának szálait

Bucuresti, szeptember 29. (Az Uj Kelet tud.) A kormány közeli távozására való tekintettel a kormányutódlással kapcsolatos politikai akciók és tárgyalások egyre erőteljesebb ütemben folynak. Tegnap számunkban megírtuk, hogy Vaida Sándor hosszasan tanácskozott G. G. Mironescu volt miniszterelnökkel és hogy a tanácskozások eredményeképpen felmerült egy Vaida-Mironescu kormány alakításának gondolata. Ezzel párhuzamosan a kulisszák között nagy erővel és szívós kitarással dolgoznak azon, hogy Averescu-Cuza-Goga és Gheorghe Bratianu között megegyezést próbáljanak létrehozni. Megírtuk, hogy ezt a kombinációt Averescu és Goga Octavian kibékülése vezette be. A szálakat azonban Pop Valer és Argetoianu mozgatják, akik szerették volna Vaida Sándort is megnyerni egy ilyen kormánykombináció számára.

George Bratianu is részt vesz a koalícióban?

Vaida Sándor aozban kategórikusan visszautasította a kombinációban való részvételt. Hir szerint Gheorghe Bratianunak a blokkhoz való csatlakozása sem tekinthető befejezett ténynek. Mindenesetre nagy erőfeszítések történtek abban az irányban, hogy Bratianut a kombináció

számára megnyerjék. Petre Papacostea, a marsall adjutánsa, tegnap hosszas megbeszélést folytatott Gheorghe Bratianuval, majd Turnu Severinbe utazott, hogy Averescunak jeleztést tegyen. Averescu, Cuza és Goga a napokban értekezletet tartanak, amelyre meghívtást nyert Gheorghe Bratianu is.

Allítólag tervbevétek nagy politikai demonstráció megrendezését a fővárosban, amelyre a cuzisták, az averescanusok és George Bratianu hívei több százezer embert vonultatnának fel.

A Lupta a Cuza—Goga és averescanus egyezkedési lehetőségekkel foglalkozva megállapítja, hogy amennyiben a megegyezéshez George Bratianu is csatlakozna, akkor a nemzeti keresztény párt kénytelen volna programjának radikális rendelkezéseiről lemondani. Allítólag a közeli kormányzás reményében Cuza professzor is hajlandó volna meghozni ezt az „áldozatot”. A lap szerint a koalíció elnöke Averescu marsall volna.

A nemzeti parasztpárt véleménye

A nemzeti parasztpárt egyelőre szkeptikus állást foglal a mérsékelt jobboldali kormányzási blokk megalakítására irányuló kísérletekkel. Meg vannak győződve arról, hogy ilyen kormány csak rövid ideig volna életképes és a liberálisoknak a kormányruhoz való előbbi visszatérését segitene elő.

„A renitens vállalatoktól vonják meg a munkaugedélyt!” — javasolja Moteanu szenátor, a nemzeti munkavédelmi bizottság elnöke

Inculc, Cancicov és Pop Valer a körlevél alkalmazásáról tárgyaltak tegnap este

Bucuresti, szeptember 29. (Az Uj Kelet tud.) Tegnap este a pénzügyminisztérium Inculc helyettes miniszterelnök, Cancicov pénzügyminiszter, Pop Valer iparügyi miniszter hosszús megbeszélést folytattak egymással. Napirendben a román elemek különböző vállalatoknál való helyzete szerepelt. A három miniszter nyilván a Pop Valer-féle körlevélnek a gazdasági életre való kihatásait latogaltat. Dinu Bratianu vasárnap beszéde nyilvánvalóan utal arra, hogy a liberális párt számára nem közömbös ez a zavar, amelyet a körlevél radikális alkalmazása a gazdasági életben előidézhet.

Másrésről Pop Valer számszerűleg igyekszik alátámasztani a numerusz klauzusz bevezetésének sürgős szükségességét. Ismeretes, hogy az iparügyi minisztérium mellett Moteanu szenátor elnökletével bizottság dolgozik, amely az 1934-ben hozott nemzeti munkavédelmi törvény alkalmazását ellenőrzi. Moteanu most jelentést

készített, amely szerint a törvényt a vállalatok nem hajtották végre oly mértékben, ahogyan ez elvárható lett volna. Emiatt a román személyzet helyzete úgy az ókirályságban, mint a csatoit területen, sok kívánnivalót hagy maga után. A jelentés a legszigorúbb bírságok kiróvását javasolja a renitens vállalatoktól, visszacsúszás esetén pedig ajánlja, hogy az illető vállalatoktól vonják meg a munkaugedélyt.

Ismeretes, hogy a körlevél október elsejéig adott terminust a vállalatoknak arra, hogy a körlevéllel kapcsolatos állásfoglalásokat a minisztériummal közöljék. A Gyáriparosok szövetsége, az UGIR intervenált az iparügyi minisztériumnál, hogy a válaszadás terminusát november elsejéig hosszabbítsák meg. A Lupta értesülése szerint az iparügyi minisztérium a hét folyamán hivatalos kommunikációban fogja körvonalazni a numerusz klauzusz bevezetésével kapcsolatos intézkedések kerestüvitelére vonatkozó részletes utbaigazításokat.

vizsgálatának eredményeivel a tarsolyában.

Alapos munkát végzett, mint kevés angol az ő szakmájában. Egy fővid esztendő alatt megtanulta azt, amit mások övtizedek alatt sajátítottak el. A neve alatt megjelent jelentése a királyi bizottságnak nem csak a legfontosabb angol dokumentum, amely az elmúlt husz esztendő alatt napvilágot látott, de irodalmi remekmű is. Legalaposabb és leginkább, mesterien tömör egybevetője a Palesztina-ismereteknek.

Igaz angol volta azonban abban a törvény

villant elő, amely Palesztina felosztását tüzte napirendre.

Mindenkit megdöbbenett ezzel a váratlan ötlettel. Az angolokat épp úgy, meglepte, mint a zsidókat és az arabokat.

De hűségesebb és tökéletesebb kifejezője sem akadt az angol imperialista politikának, mint lord Peelnek ez a melegs és félelmetes gondolata. A divide et impera politikájának legmagasabb iskoláját csillogtatta meg a 70 éves öregúr, aki ezzel az ötlettel ma adandóvá tette a nevét.

VILAG TUKRE

A „Morse” száz esztendeje

1837-ben találta fel Morse Sámuel a távirót

A modern technika egyik legérdekesebb alkotása, az időt és távolságot legyőző táviró, százszázad jubileumát ünnepli. 1837 szeptember 14-én mutatta be egy kalandos életű amerikai, Morse Sámuel később nagy diadalut befutott távirókészülékét. Morse tulajdonképpen festőművész volt, nevé még sem festményei — bár azok a maguk idejében szintén nagy figyelmet keltenek — hanem az általa feltalált elektromos táviró, főként pedig a manapság is széltében használt Morse ABC tették nevezetessé.

A néhány hónappal ezelőtt lezajlott angol királykoronázás estjén sok száz máglyarakást gyújtottak fel a brit félsziget hegycsucsain. Ezek az örömtűzek a nagy eseményt, a királykoronázást hirdették. A hírközlés legrégibb formája az ilyen tüzel volt. A perzsa birodalomban a „király fülei” erőshangu, hallótávolságra felállított örök kiáltották egymásnak a továbbbitandó hírt. Mással egymást felváltó, jelentőfutók vitték hírelt a fontos eseményt. Az ókori világ fátyaltáviróját Thukydides írja le pontosan. A középkor lovaskatonái, a hold fényét felhasználó különleges táviró szerkezettel közvetítették az akkori fontos események híreit, egy-egy vár elfoglalását, egy-egy csata elvesztését. Ezek az annyira fontos híradások mégis sokszor hetek múlva érkeztek rendeltetési helyükre. A francia forradalom idején, mikor a fiatal köztársaság harcban állott nemcsak az egész világgal, Claude Chappe készítette el az optikai távirót, azzal a céllal, hogy a hadijelentések idejében érkezzenek a francia fővárosba. Chappe egymástól mintegy tíz-tizenegy kilométerre fekvő dombokon helyezte el a mai vasuti szemaforokhoz hasonló készülékeit, szemafor-karok különböző állása egy-egy betűt, illetve rövid mondatot jelentett.

Az elektromosság tudományának fejlődése idején a villamos áram távjelzés céljára való felhasználásával többen kísérleteztek. Azok között a tudósok között, kik még ezt megelőzőleg az elektromos távjelző gondolatát régebben felvetették, ott volt Galilei is. Lessage, a dörzsölési villamoságnak hatását akarta felhasználni ilyen célra. Sömering a galván áram vibontó hatásával kísérletezett. Ronaid a villamos szikra gyújtóhatásában vélte a távjelzés kulcsát megtalálni. Hedrs sokdrótu vezetékét alkalmazott. Schilling a mágnesű felhasználásában látta a megoldást. Az elektromos távjelzéssel kísérletező valamennyi tudós azonban az egyes betűk közvetítésére, nehezen alkalmazható jeleket használt. Morse Sámuel volt az, aki a maga egyszerű pontokból és vonalakból álló abc-jével ötletes, gyakorlati távirókészülékével a helyes megoldást megtalálta.

Morse Sámuel Amerikában született és Londonban töltötte a festő-tanulóéveket. A brit fővárosban ismerkedett meg a villamosággal akkor egészen újszerű alkalmazásával. Amerikába visszatérőben a hosszú hajút alatt már foglalkozott az elektromos áram utján történő hirtovábbítás gondolatával, végleges tervét Amerikában öntött formába.

Morse készülékének lényege az elektromágnessel összekapcsolt és végén irónnal ellátott mozgatható acélkar volt, amelyet az elektromágnesben keringő áram rántott meg, helyesebben: amikor az áram hatása megszűnt, rugó nyomott vissza eredeti helyére. Az első készülék termé-

ek

etódusai és a Times
nt a Times foglal-
szállal, ezeket írja:
án barbár módszerek,
smelenség, ha nem
án olyan fenyegetést
nyagobb, mint a gyen-
egsemmissíthető kínai
sz világ megfellebbez-
vítva ki.
után elítéli a Kina el-
seket kér a japán ki-
ében és azt sürgeti,
pánban irányított áru-
ben ír a Daily Herald
körülírti eredményeket
van az Egyesült
re is.

vjtkövet Moszkvába

zett nankingi jelentés
svete elhagyta Nan-
Moszkvába utazott.
de nagyjelentőségű-
kői jelentés szerint a
gédítiszje kíséretében
bánt.

Washingtoni követek pái háború!

28. Németország wa-
l utjáról visszatérve,
bit, akiknek a követ-
ez európai helyzetéről:
int túlzás volna azt
es konfliktus kiborra-
pán-kínai háborút il-
a gyűri Kínát, ugy ez
Németország és más
teskedelmének.

Temesvár st között

28. A CFR köztudo-
uj vasuti menetrend
t. 3-tól a tél folya-
svár, valamint Bucu-
akon Rapid-vonatokat
a Traian, a második
A Traian minden nap
ndul Bucurestiből és
esvára. Temesvárról
05-kor érkezik a fő-
5 órakor indul Bucu-
zont 10.30 órakor in-
a fővárosba. A 701.
— Temesvár utirányu
vonalon közlekedő
ek.

műninen. A Cambria
él Botwoodból (Ka-
szállt. Az utat 10 óra
Ez új rekord az At-
n. — Pál görög trón-
zi magát Friederické
Braunschweig Ernő
nygelvált pártállás-
lítő hangon ír a var-
kről. Minden ter-
Kurjer Poranny —
ttes saját hazájában
ebocsáthatatlan, mert
tik, aminél az adott
mísem szolgálja job-
Az Express Poranny
elölösség tudatában
anarchia szimptomáit.
st eddig 20 millió em-
Hannover városa egy
Mussofininek, amikor
nbe utaztában a vá-
elből jelentik, hogy
munista vezér cellá-
örög letartóztatott
tiket azzal vádolnak,
k számára önkéntese-
okmányokat talál-
salamancai jelentése
k rádióállomása kö-
okt. 1-én ünnepélyes
innepeln Franco tá-
becék főparancsnokát.

URAT

Select Ma, premier! **Sylvia Sidney és Henry Fonda** egyetlen idejéig: **Csak egyszer élünk**

szetesen még nehezkés volt, Morse azonban tökéletesítette, úgyhogy 1844 májusában kifeszítették az első távírvonalat vörösréz huzalját Baltimore és Washington között. Még ugyanebben az évben Németország és a nagy távolságok földje, Oroszország, majd egy év múlva Franciaország, két év múlva pedig Ausztria épített ilyen távíró vonalat. 1847 őszén, pontosan 90 évvel ezelőtt Magyarországon, Pozsonyban felállították az első, akkor még császári igazgatás alatt működő távíró hivatalt.

A morse-készülékeket azóta felváltották a jóval gyorsabban működő Hughes-ek, amelyek papírszalagra nyomtatják a kész

betűket. A Murray készülék már előre megfelelően kilyukgatott papírszalagokról továbbítja a sürgönyt. A Wheatstonne távíró automatikus rendszerű. A hírközlés technikájának csúcspontját pedig a közel-múltban elhunyt világhírű olasz tudós: Marconi találománya jelentette, amely feleslegessé tette a távíró számára az addig nélkülözhetetlen dróthuzalt.

Veszedelemes versenytársként jelentkezett a távíró mellé a telefon. A statisztika azonban még mindig a távíró fejlődését mutatja. Sürgős ügyeket megbeszélni csak is telefonon lehet, a gyors értesítés küldésére azonban manapság még sokkal olcsóbb és biztosabb utat a telegráf.

Egyiptom nem hajlandó további lépéseket tenni a palesztinai arabok érdekében

Mose Smilanszki optimista nyilatkozata a tervbe vett zsidó állam jövőjéről

Jeruzsálem, szeptember 29. Az „El Mokattam” című kairói arab napilap, amely Nahas pasa miniszterelnök szöcsöve, vezércikkben foglal állást a Palesztina-kérdés népszövetségi tárgyalásával szemben. A lap szemére hányja Iráknak és Törökországnak, hogy meglehetősen passzív magatartást tanúsítottak a palesztinai arabok ügyével szemben. *Ami Egyiptomot illeti — írja a lap — az egyiptomi külügyminiszternek a Népszövetség plénuma előtt tartott beszédével lezártnak tekintendő Egyiptom intervenciója ebben az ügyben.*

Smilanszky a zsidó állam jövőjéről

London, szeptember 29. Mose Smilanszky, a palesztinai parasztagazdák szövetségének elnöke, aki kölcsöntárgyalásokat folytat Londonban, előadást tartott az Anglo-Palestinian Klub keretében a tervbe vett zsidó állam befogadó képességéről. Kijelentette többek között, hogy maga is a felosztást tekinti az egyetlen lehetséges megoldásnak, majd kifejtette, hogy Palesztina összetételéből öt és negyedmillió dunam tekinthető gazdaságilag fejlődés-képes földkomplexumnak. Ebből négy és egy negyedmillió esik a zsidó állam területére a királyi bizottság terve szerint. Ezen a négy és egy negyedmillió dunamnyi területen egymillió főnyi mezőgazdasági lakosság élhet meg, ami másik egymillió embernek nyújt életlehetőséget más foglalkozási ágakban. Ebből a területből három és félmillió ma arab tulajdonban van még. Egy és egy negyedmillió gazdag arab földbirtokosok tulajdona, akik nem élnek Palesztinában és minden valószínűség szerint hajlandók volna földjeiket eladni. Iluzió volna azonban azt hinni, hogy Transzjordániába lehet átköltöztetni azokat az arabokat, akiknek a kezében van a másik két és egy negyedmillió dunam. De ebből a komplexumból is meg lehet szerezni 30-40 ezer dunamot. Ezzel meg lehet teremteni az alapját annak, hogy a legközelebbi husz esztendő alatt kétféle zsidó telepedjék le ezen a területen.

— Ha Anglia valóban azt akarja, hogy megvalósuljon a felosztási terv, egy zsidó követségi feltevéseket kell, hogy kikössék: 1. A zsidó terület önállóságát feltétlenül biztosítani kell legalább is az átmeneti időszakban. Ha már egymillió zsidó lesz az országban, ugy azok meg fogják tudni védeni magukat. 2. A zsidó államnak meg kell kapnia mindazon gazdasági kedvezményeket, amelyekkel az angol birodalom többi tagállamai rendelke-

nek. 3. Nemzetközi kölcsönt kell kapniok a zsidóknak, hogy új államukat egészséges alapon építhessék fel.

Földvásárlások

Jeruzsálem, szeptember 29. Hivatalos statisztika szerint 1937 első hét hónapjában 16 ezer 225 dunam földet vásároltak meg a zsidók Palesztinában (1936. első hét hónapjában 15.254 dunam volt a zsidók által megvásárolt földterület). Palesztinai mohamedánok és keresztények 1937 július végéig 16.336 dunamot adtak el főleg zsidóknak, de kisebb komplexumokat külföldieknek (321 dunam) és városi intézményeknek (19 dunam). A kormány 229 dunamot adott el.

Ezen hét hónap alatt eszközölt földtranzakciók együttesen 61.576 dunamot tesznek ki, 2.883 ezer font értékben. A zsidók 42.025 dunamot vásároltak és 25 ezer 800 dunamot eladtak, úgy, hogy tiszta nyereségként 16.225 maradt. A mohamedánok és keresztények 18.425 dunamot vásároltak és 34.787 dunamot adtak el.

Haifai jelentés szerint a Karmel hegycsúcsán 3850 dunamot vásároltak meg újabban a zsidók.

A Haarec értesítése szerint Ammanban, Transzjordánia fővárosában nagy élénkség mutatkozik az arab földvásárlások terén, miután azt hiszik, hogy a felosztási terv következtében emelkedni fognak a földárak.

A pipázás és az angol nyelv

Ernst Curzon angol filológus érdekes füzetet adott ki az angol nyelv különös sajátosságairól. Curzon azzal kezdi megálapításait, hogy Anglia a pipázók országa. Mindenkitől ismeretes Curzon szerint, hogy a pipáz ember nem szeret sokat beszélni és gyűlöli a hosszú, bonyolult mondatokat és szólásformákat, mert amíg egy ilyet kimond, addig könnyen kialudhat a pipája. Eppen ezért a pipáz ember mindig röviden felel a feltett kérdésekre, a szavak magánhangzóit pedig elharapja. Az angol nyelv bizonyos sziszegő és selypítő hangzatait Curzon éppen a több évszázados pipázásra vezeti vissza. A pipázás miatt szokták meg, szerinte, az angolok, hogy beszéd közben sem nyitják nagyon szét az ajkukat. Curzon elmélete szerint a pipáz angolok beszédmodora később átragadt a nempipázókra is és több évszázad leforgása után a pipázás az angol nemzeti nyelvre rásütötte bélyegét.

Nagyszabású hitlerista szervezkedést lepleztek le Beszarábiában

A két németországi propagandistát átadták a cetatea albai ügyészségnek

Bucuresti, szept. 29. (Az Uj Kelet tud.) A Lumea Romaneasca jelentése szerint Brienne, Cetatea-albamegyei német kolónián a hitlerista szervezetnek jöttek nyomára az állambiztonsági hatóságok. A hatóságok figyelmét a szervezkedésre az a körülmény hívta fel, hogy néhány héttel ezelőtt két német utlevéllel rendelkező ágens érkezett a kolóniára és sorra látogatták a szomszédos községek német ajku lakosságát is. A külföldi ágenseket átadták a cetatea-albai ügyészségnek, míg hetven német kolonista ellen, az arciái bíróság folytatja az eljárást.

A kolónián tartott házkutatások alkalmával hatalmas hitlerista propaganda anyagot koboztak el. Így többek között óriási mennyiségű kampóskeresztet egy tendenciózus német térkép, egy német diplomata névjegyet és a német hitlerista irodalom számos mos termékét. Radu komiszár vezetése mellett rendőri különítmény végezte a házkutatásokat Brienneben és a többi szomszédos német kolónián. Felsőbb utasításra az összes beszarábi hitlerista szervezeteket feloszlatták.

Politizálás miatt kizártak a kolozsvári egyetemről két diákot

A fegyelmi tanács megkezdte az új egyetemi törvény szankciónak alkalmazását

Cluj, szeptember 29. (Az Uj Kelet tud.) Mint ismeretes, az új egyetemi törvény 16. szakaszának rendelkezései megtiltják a diákoknak a politizálást. Másrészt a törvény életbeléptetése alkalmából a diákok nyilatkozatot irtak alá, az egyetem rektorai előtt, kötelezve magukat arra, hogy betartják a törvény vonatkozó tilalmát, ellenkező esetben vállalták a törvénysértésből kifolyó összes szankciókat.

A belügyminisztérium ilyen értelmű utasításai alapján az erdélyi falvak csendőrseinek vezetői jelentést küldtek a kolozsvári egyetem rektorátusának, az egyetem hallgatóinak politikai tevékenységéről. Így a szamosmegyei Coroienni közeg csendőrse jelentette, hogy Goron Remus, az orvosi fakultás első évének hallgatója, a nyári folyamán a „Totul pentru

Terra” párt keretén belül fejtett ki élénk tevékenységet. A jelentés tegnap került tárgyalásra az egyetem fegyelmi tanácsa előtt, amely kimondotta Remus Goron elmaradását, vagyis az egyetem hallgatói soraiból való kizárását.

Ugyancsak tegnap itélkezett a fegyelmi tanács Domsa Traian hatodéves orvostanhallgató ügyében is. Domsa az orvostanhallgatók szövetségének nevében fejtett ki tevékenységet és többek között az egyetemi hatóságokkal szemben is eljárt a szövetség nevében. Miután az orvostanhallgatók szövetségét a rektorátus nem ismerte el, lévén, hogy a szövetség megalakulása nem történt az új egyetemi törvény rendszabályai alapján, az egyetemi tanács kimondotta Domsa Traian elmaradását.

„Amerika megmenthethetné a lengyelországi zsidókat!”

Stephen Wise távirata Lengyelország washingtoni követéhez és Cordell Hull amerikai külügyminiszterhez. Újabb antiszemita kilengések Varsóban

Newyork, szeptember 29. Dr. Stephen S. Wise, az amerikai zsidó kongresszus elnöke, aki egyben a zsidó világtanárszövetségnek az elnöke is, táviratot intézett Potoczki gróf washingtoni lengyel nagykövethoz, amelyben közli vele, hogy az Egyesült Államok zsidóságát mélyen aggasztja a Lengyelországban újra felcsapott pogromhullám és a lengyel zsidóság sorsa. Stephen Wise követeli, hogy a lengyel kormány általános ostromállapot kihirdetésével hatékony lépéseket tegyen a véres zsidóellenes kilengések megakadályozására és katonai segítséget vegyen igénybe a pogromok elfojtására. Követeli továbbá, hogy cenzura alá helyezze azon szervezeteknek a lapjait, amelyek a zsidóellenes igazságokért felelősek.

Stephen Wise ugyanezzel Cordell Hull amerikai külügyminiszterhez is táviratot intézett, akit arra kért, intervenáljon a lengyel kormányban a pogromok megszüntetése érdekében, nehogy súlyosabb katasztrófa kerüljön sor. Stephen Wise a következő szavakkal fejezi be Cordell Hullhoz intézett táviratát: „Amerika szava megmentheti a lengyel zsidókat!”

Varsó, szeptember 29. A lengyel fővárosban egyre folytatódna a sorozatos antiszemita

ta kilengések. Az elmúlt vasárnap több száz férfi rendezett tüntetést a főútcákon és „balái a zsidókat!” kiáltásokkal behatoltak a zsidónegyedbe. Üzleteket romboltak és ablakokat törtek. A zsidó járókelőket súlyosan bántalmazták. Jakubovics zsidó lakost életveszélyes sebekkel kórházba szállították. Több helyen véres összecsapásokra került sor, amelyeknek során a támadók és a megtámadottak részéről egyaránt többen megsebesültek. A rendőrség számos letartóztatást eszközölt. Miután a zsidók több helyen erős ellenállást fejtettek ki, lengyel körökben arra következtetnek, hogy a zsidók önvédelmi csapatokat szerveztek meg. Az éjszaka folyamán szocialista tüntetés volt a városban az antiszemita kilengések ellen.

A következő napokon is folytatódott a zsidó járókelők bántalmazása a lengyel főváros centrumában. Különösen az üzleti negyedekben bántalmazták sok zsidót. Nyolc közülük súlyosan megsebesült. Varsó külvárosában is egy mást érik a zsidóellenes támadások. Több zsidó üzletet felgyújtottak és súlyos károkat okoztak.

A többi lengyel városokból ugyancsak sorozatos kilengésekről érkeznek hírek.

HERM

Bács, szept. 29. Egy kis litikai anekdóta-gyűjteménynek John Gunthernak, a cs. európai tudósítójának, az a de Langenél most megjelen eredetiben Inside Európa német fordítás fedelén ez a he ich Europa.)

Pompás könyv. Az egy világ legelőkelőbb lapjában róla, Europa politikai Baljossal. Mert Gunther alap pát, — hiszen 11 év óta já hol Rómában, hol Moszkva rizsban, vagy Berlinben ütöt éven át Bécs volt a a dulasai pontja. Most már London áll a vizsgálódás ban. Ismeri személyesen M lenlábását, Stalint, épp ug vagy Hitlert. Végigkibicelt lást, amely a birodalmi gy titkát p'obálta felderíteni Ballhausplatzon, amikor a gyilkolták Dolfuss kancell ban épp úgy otthonos s é a Pilsudski kacskaringós Mrs. Simpson afférjának vagy Baldwin természetre

De nem tudása, beavat nálóbb. Van még egy nev sága: szellemessége. Minde van egy anekdótagyűjtem emikkel gyakran mélyebb ményekbe és az esemény mint a tudása erejével.

A következőkben néhány gok bemutatni a John Gu kezdjük Hitler történetek

Mint minden fanatikus lenül bizik magában és r módját az önmegtévesztés is elhitte, amit a Daily

Hogyan

A hivatalos verzió sze szerű. Mégis erősebben ó ban az orosz cárt őrizték, aki a fáma szerint Német fizetett hivatalnok. Az zetek havi 10 sillinget és 200 font értékű biztosítá életére kötnék.

Nemrég egy angol pol hozzá. Egy erősebb geszt asztalon álló vázát. Nagy szoba mindegyik függöny lig fegyverzett SS-legény

Ha mozdony nagyságu kocszik, a kocsi hágszója bélyos SS-legények állna szegélyezik. Még pedig második feketeinges hátt járókelőket tartja szemm

A német viszonyok leg azt tartják: Egyetlen vé náci sem egészen normál szen becsületes.

Göringet ócska ruhafo száj, a temetetlenül sok rikitó egyenruhái miatt. Egyszer megkésve ékez amit egy angolnak adott zött, hogy vadászott. Mit állatokra... Vagy efféle ler az operában volt, E Elnyomta az álmom. Amil sábol, csillogó vérteteti padon, sisakján tollforg pallas. Hitler felordit: mégis csak sok!

Göbbels nem zsidó, de hogy finoman fejezzük k ja. Irigy cimborái nem már a béna és nyomoré gára. De Göbbels nem h magának egy antropológ játos váltóját fedezte fe dunklter Schumpfer meg róla. Göbbels n ja, hogy testileg undor a felesége egy Friedlae mostohalánya s ennek a nőtt fel.

Streichert tartja Gün között a legundoribbn

STERN-féle ort. kóser vendéglő Nagyváradon

Str. N. Iorga (volt Zöldfa uccs) 19. Ország szerte elismert kitűnő konyha, szolid árak, figyelmes kiszolgálás.

Erdély vezető étterme, az utazó közönség kedvenc találkozóhelye.

ארטה. כשר

élünk

ervez-
biában

atea albai

zkutatások alkalmá-
propaganda anyagot
között óriási meny-
egy tendenciózus
et diplomata névjé-
ta irodalom számos
miszár vezetése mel-
végezte a házkutatá-
többi szomszédos né-
utasításra az összes
ervezeteket felozlat-

tak
diákokot

nak alkalmazása

ül fejtett ki élénk
ntés tegnap került
m fegyelmi tanácsa
n Remus Geron ez-
az egyetem hall-
való kizárását.

telkezett a fegyelmi
hatódéves orvostan-
Domsa az orvostan-
névében fejtett ki
ek között az egye-
zomban is eljárt a
után az orvostan-
a rektorátus nem
a szövetség meg-
nt az új egyetemi
alapján, az egye-
Domsa Traian

gyel-
t!

és Cordell Hull
ések Varsóban

vasárnap több száz
est a főútcákon és
sokkal behatoltak a
romboltak és abla-
árókelőket súlyosan
a zsidó lakost élet-
za szállították. Több
akra került sor, ame-
és a megtámadottak
megsebesültek. A
tótatást eszközölt.
lyen erős ellenállást
kben arra következ-
védelmi csapatokat
ka folyamán szocia-
sban az antiszemita

s folytatódott a zsidó
a lengyel főváros
az üzleti negyedek-
sidót. Nyolc közülük
első külvárosaikban is
és támadások. Több
k és súlyos károkat

ból ugyancsak soro-
nek hírek.

an
ארטה

HERMAN,

ez már mégis csak sok!

Európa nagyságai és országai komoly és vidám történetek tükrében

Bécs, szept. 29. Egy kis tuzással világo-
littikai anekdóta-gyűjteménynek is nevezhet-
nek John Gunthernak, a csikágói Daily News
európai tudósítójának, az amszterdami Allert
de Langenél most megjelent könyvét. (Angol
eredetiben Inside Európa volt a címe. A
német fordítás fedelén ez a felirat áll: So se-
he ich Europa.)

Pompás könyv. Az egyik kritikusa, aki a
világ legelőkelőbb lapjában, a Timesben, írt
róla, **Európa politikai Baedekerének** nevezi.
Joggal. Mert Gunther alaposan ismeri Euró-
pát, — hiszen 11 év óta járja keresztül-kasul,
hol Rómában, hol Moszkvában, máskor Pá-
rizsban, vagy Berlinben útvé fel a sátorfáját.
öt éven át Bécs volt a vándorlásainak kiin-
dulási pontja. Most már két esztendő óta
London áll a vizsgálódásainak középpontjában.
Isméri személyesen Mussolinit — s el-
lenlábását, Stalint, épp úgy, mint Blumot,
vagy Hitlert. Végigkibicelte a leipzigit tárgya-
lást, amely a birodalmi gyűlés felgyújtásának
titkát próbálta felderíteni és ott ácsorgott a
Ballhausplatzon, amikor a Hitler brávió leor-
gyilkolták Dollfuss kanclért. Lengyelország-
ban épp úgy otthonos s épp olyan jól ismeri
a Pilsudski kacskaringós kiszólásait, mint a
Mrs. Simpson afféréjének minden részletét,
vagy Baldwin természetrajzát.

De nem tudása, beavatottsága a legimpó-
nálóbb. Van még egy nevezetesebb tulajdon-
sága: szellemessége. Mindenről és mindenkiről
van egy anekdótagyűjteménye, néhány élece,
amikkel gyakran mélyebben bevilágít az ese-
ményekbe és az események főmozgatóiba,
mint a tudása erejével.

A következőkben néhány szemelvényt fo-
gok bemutatni a John Gunther glosszáiból.
kezdjük Hitler történetekkel:

Hitler hisz magában

Mint minden fanatikus, Hitler is rendület-
lenül bizik magában és nagyszerűen érti a
módját az önmegtévesztésnek. Biztos, hogy ő
is elhitte, amit a Daily Mail tudósítójának

mondott, nevezetesen, hogy a német forradal-
om mindössze 26 emberéletbe került. Mindig
és feltétlenül hiszi, amit mond, — az elmon-
dás pillanatában.

A kancellári palotában székel. A palota új,
modern; Hitler is belekontárkodott a terve-
zésbe; üvegből és acélból készült. A falakat
Votán életéből vett képek díszítik. Az ucca
felől balkont tapasztottak ideiglenesen hozzá,
innen nézi a Führer legényei diszfelvonulá-
sait. A palota pincéjében kényelmesen beren-
dezett bombamentes fedezék áll rendelkezé-
sére.

A Heil Hitler üdvözlésre a Führer is Heil
Hitlerrel felel.

Nem igaz, hogy homoszexuális. A ripor-
terek hada felkutatott minden szobát, kocsmát,
szállót, ahol valamikor is megfordult. Alaposan
kikérdezték a személynéket. Sehol-
sem akadtak nemi életének nyomára. A leg-
több német író és a legjobban értesült megír-
gyelők... szüzlénynek tartják Hitlert.

Pénz és vallás

A pénz állítólag nem érdekli. De könyve, a
Mein Kampf, kötelező olvasmány Németor-
szágban és 1925 óta kétféle példányban
tukumálták rá az állampolgároknak. Még pedig
magas ár mellett: 7.20 márkáért példányon-
kint. Ezenkívül társtulajdonosa a Franz Eher
és társa cégnek, amely Max Amannak, Hitler
volt örmesterének irányítása mellett dolgozik
és többek között a Völkische Beobachternek
és az Angrifffnek tulajdonosa.

Gyűlöli a kereszténységet. A papokat va-
kondolnak zsidó és ismeretes az egyik ki-
szólása: Wir wollen keinen anderen Gott, als
Deutschland! Az Urján ellen az a legsúlyo-
sabb ellenvetése, hogy Jézus zsidó volt. De
van még egy másik argumentum is ellene:
Az az Isten, aki megengedte, hogy a fran-
ciák és egyéb alantas fajú népek megnyerjék
a világháborút, nem elégítheti ki a németek
igényeit.

Hogyan őrizteti magát Hitler

A hivatalos verzió szerint rendkívül nép-
szerű. Mégis erősebben őrzik, mint hajdaná-
ban az orosz cárt őrizték. Van egy double-ja,
aki a fáma szerint Németország legjobban
fizetett hivatalnok. Az angol biztosító inté-
zetek havi 10 sillinget számlálnak minden
200 font értékű biztosításnál, amit a Hitler
életére kötnek.

Nemrég egy angol politikus volt hivatalos
hozzá. Egy erősebb gesztusa felfordította az
asztalon álló vázát. Nagyon csattant. Erre a
szoba mindegyik függönye mögül egy-egy ál-
lig fejezett SS-legény ugrott elő.

Ha mozdony nagyságu Mercedes gépén ki-
kocsizik, a kocsi hátsóaján körös-körül kara-
bélyos SS-legények állnak és az uccát is ök
szegélyezik. Még pedig úgy, hogy minden
második fekteings háttal áll a kocsinak s a
járókelőket tartja szemmel.

Göring, a ruhafogas

A német viszonyok legalaposabban ismerősei
azt tartják: Egyetlen vezető pozícióban lévő
náci sem egészen normális és egyik sem egé-
szén becsületes.

Göringet ócska ruhafogásnak nevezi a nép-
száj, a teméntlenül sok és mindenféle színben
likító egyenruhái miatt. Vérgenöz természet.
Egyszer megkésve érkezett egy találkozóra,
amit egy angolnak adott. Azzal mentegető-
dött, hogy vadászott. Mire az angol: Remélem
állatokra... Vagy efféle mesélnek róla: Hit-
ler az operában volt, Lohengrint hallgatta.
Elnyomta az álom. Amikor felriadt szunditá-
sából, csillogó vértetű lovagot látott a szin-
padon, sisakján tollforgó, kezében hatalmas
pallas. Hitler felordít: Hermann, — ez már
mégis csak sok!

Göbbels nem zsidó, de úgy néz ki. Külseje,
hogy finoman fejezzük ki magunkat, nem ár-
ja. Irigymoró nem egyszer célozgatnak
már a béna és nyomorék emberek elfajultsá-
gára. De Göbbels nem hagyta magát. Keftett
magának egy antropológust, aki az árjak sa-
játos velfaját fedezte fel benne. Ein nachge-
dunkelter Schruppge'mane" — állapította
meg róla. Göbbels maga pedig egyre ír-
ja, hogy testileg undorodik a zsidóktól. Am
a felesége egy Friedlaender nevű zsidónak
mostohalánya s ennek a zsidónak házában
nőtt fel.

Az undó Streicher

Streichert tartja Gunther valamennyi náci
között a legundorítóbbnak. Hordótermét, ko-

demokrata párt egyik vezető egyénisége, meg-
jelenik egy fényes banketten. A háziasszony
odaszól hozzá: Ugy-e még nem látott ilyen
palotát belőlről? Mire Caballero: Dehogynem!
Ezt a palotát például úgy ismerem, mint a
tenyeremet. Öt év előtt én mázoltam a
menyезetét... A régi gárda egyik képviselő-
jét, Meiqies Alvarezt egy új képviselő megszól-
lítja a cortezben: Üdvözlöm Önt a parlament-
ben! Nem ismer? Hiszen csak két éve, hogy
én hoztam be a vasutól a poggyászát a szá-
lódába.

Az osztrák állapotokat így jellemzi: Német-
ország helyzete reménytelen, de nem reménytelen.
Ausztria helyzete reménytelen, de nem komoly.
— Metternich szerint a Balkán Bécs
III. kerületének főútcájában, a Landstrasse-
Hauptstrassen kezdődik. — A bécsi vice sze-
rint, ha a Harmadik Birodalom összeomlik,
Göring polgári ruhába bujtatja a háját, Göb-
bels befogja a száját és senkisé fog rájuk
ismerni. Hitler pedig kikaparja a régi állam-
polgárságát: Osztrák vagyok. A nagyhatal-
mknak kutya kötelességük, hogy megvédje-
nek. — Dollfussról rengeteg vice járt. A leg-
szelidebb Milimettermichnek nevezte, gyöngéd-
telen célzással az apró termetére. Schusch-
nigg azonban még az élecekkel szemben is vér-
teze van. Röviddel a kinevezetése után bol-
dogan ujságolja az egyik bécsi cimborájá-
nak: Allást kaptam. A másik tamáskodik:
Lehetetlen. — De így van. A Szent István
templom tornyában kell ülnöm és lesnem kell
az első vicere, amit Schuschniggrol faragnak.
Ha meghallom, félreverem a harangokat. Na,
nem valami fényes állás. Mennyi a fizetésed?
— Ötven garast kapok egy napra. De ez egy
élethossziglani állás...

Otto és Hitler

„Sikerült fiatalabbnak” minősíti Gunther
Otto főherceget, Ausztria trónkövetelőjét.
Olyan komoly, okos és kivételesen jó megjele-
nési, hogy az egyik újságíró, aki a minapán
Stenockerzeelben meglátogatta, kijelen-
tette: „Hagyjátok ezt az urat beutazni Ausz-
t

Uj százásokat gyártott a fő- városban leleplezett hamisító banda

Egy sofőr juttatta rendőrkezre a hamisítókat

Bucuresti, szept. 29. (Az Uj Kelet tud.)
Néhány nappal ezelőtt megirtuk, hogy a fő-
városi sziguranca újabb nagyszabású pénzha-
misítást leleplezett le. A jobboldali lapok ezuttal
jóval kevesebb figyelmet tanusitanak az ügy
iránt mint amidőn a szígyásági bandát lep-
lezték le. Holott ez az újabb leleplezett
társaság sem dolgozott sokkal kisebb mére-
tekben. Különös érdekessége a dolognak,
hogy ezuttal az új száz leleseket hamisították,
még pedig egészen tekintélyes mennyi-
ségben és igen jó utánzatban.

A banda két „pénzelhelyező” tagja Née
Tumitrascu és Toma Vasiliu az elmúlt héten
Bucurestiben dolgoztak a száz lelesek érteke-
sítésén. Miután igen jó volt az üzletmenet,
este betértek egy kocsmba, ahol alaposan
leítették magukat. Később taxiba ültek, amely-
nek sofőrjéről kiderült, hogy Dumitrescu
unokaöccse: egy bizonyos Beja. Most már
hármában folytatták a mulatozást, mig reg-
gelfelé Dumitrascu észre vette, hogy hiányzik
egy tekercs száz lejes, amelyben huszonegy
pénzdarab volt. Keresni kezdték az autóban,
de nem találták. Toma Vasiliu egy adott pil-
lanatban félrevonta a sofőrt és figyelmeztet-
te, hogy ha történetesen megtalálja a száza-
sokat, nehogy elköltse őket, mert hamisít-
va vannak. A sofőr csakugyan megtalálta a
hamis százásokat, amelyekkel rövid gondol-
kozás után jelentkezett a rendőrségen. Sta-
nescu kvestroz, a szilágymegyei banda lelep-
lezője, azonnal összeállította detektiv-csapa-
tát, amely néhány órán belül előkerítette ugy
Dumitrascut, mint Vasiliut. Ezeknek vallomá-
sai alapján azután letartóztatták Grigore
Ghelmegeanut, Marin Dumitrascu és Stefan
Constantinescu büntársakat, végül pedig a
curtea de argesi állomáson elfogták Iohita
Smarandachet, a banda vezérét is, akit egy-
más között „polgármesternek” tituláltak.
Smarandache huszonnégy láda hamis pénzen
vásárolt gyümölcsöt készült a fővárosba száll

Alaposan tisztít és
nem támadja meg
a fog zománcát

riába, engedjétek meg, hogy a nép láthassa,
biztos vagyok benne, meghódítja az egész or-
szágot, akárcsak Valentino... Fejedelmi mo-
dora van, nem hiába uralkodtak az ősei 17
évszázadon át. Amikor az egyik újságíró
megkérdezte tőle, mi a véleménye Hitlerről,
így felelt: Miután, sajnos, eddig nem volt al-
kalmam Hitler urat kihallgatáson fogadni
nálam, nem tudok róla semmit sem mondani...
A náciizmusnak mindenesetre ettőlét ellen-
sége. Ez a mozgalom füt-fát ígér, de volta-
képpen az osztrák nép elnyomására tör.
Ausztria népe sohasem fogja tűrni, hogy kí-
zslakmányolt gya'mattá alacsonyítsák ie a ha-
záját és másodrangú emberre a polgárait —
mondotta róla.

Történetek Oroszországról

A GPU-ba liberális szellemet vittek és a hi-
vatalnokait utasították, hogy a legnagyobb
udvariasságot tanusítsák. A villanyoson egy
utas hatalmasat tüszent. A GPU embere be-
rohan a kocsiába és ordít: Ki volt az, ki tüsz-
szentett? Mindenki kéreli a tüszentőt, hogy
jelentkezzék önként, nehogy valamennyi utast
elfogják. Reszkette áll fel és bevallja: En
tüszkölttem. Mire a GPU-ügynök még hango-
sabban üvölti: Kedves egészségé'e!

Sztalint tetvek lepik el. Nem képes szaba-
dulni tőlük. Pedig az orvosok mindent meg-
próbálnak, ami mechanikai, orvosi és kémiai
szer csak van a világon. Sztalint kinjában Ra-
dekhez fordul. Radek: Egyszerű az eset. Kol-
lektivizálj egy tetüt, — a többi rögvest odébb-
áll.

Az intelligencia helyzetét jellemzi a követ-
kező történet: Három fiunk van. Az egyik
mérnök, a második a bakteriologia tanára és
harmadik... szintén Szibériába került.

A lengyel határra egy falka házinyul érke-
zik. A lengyelek nem értik a dolgot. Jaj —
magyarazzák a házinyulak — a GPU elrendet-
te a zsiráfok kiirtását. — De ti nem vagytok
zsiráfok. — Igaz, de ki képes ezt a GPU-
nak bebizonyítani? (t. 1.)

Dr. Szinetárné

Mme ILLA

külföldi tanulmányutjáró hazaérkezett.

KOZMETIKA.

kezeléseit megkezdte.

Tanítványok kiképzése.

Cluj, P. M. Viteazul 39. I. em. Tel. 18-00.

SPORT

Rekordozón a haifai Palesztina—Görögország úszóversenyen

Vízipólóban Palesztina 5:2-re győzte le Görögországot

Haifa, szeptember 29. (Az Uj Kelet tud.) Az elmúlt napokban nagy sikerrel rendezték meg Haifán a Palesztina—Görögország úszóversenyt. A verseny nivójára jellemző, hogy azon több palesztinai és görög országos rekord született. A versenyek, amelyeket hatalmas érdeklődés kísért, eredményei a következők:

100 m-es gyorsúszás: 1. Brusalis görög 1:01.9 mp, görög rekord! 2. Tinsahmet 1:03 mp, palesztinai rekord!

400 m-es gyorsúszás: 1. Provatopous görög 5:33 mp, görög rekord! 2. Vágó palesztinai 5:36.5 mp.

1500 m: 1. Vágó palesztinai 22:58 mp.

100 m-es hátúszás: 1. Patrutsos görög 1:24.2 mp.

200 m-es mellúszás: 1. Arzi palesztinai.

200 m-es gyorsúszó staféta: 1. Görögország 10:28.8 mp.

Vízipólo: Palesztina—Görögország 5:2 (1:0).

Anyagi támogatás helyett — fel-függesztés

Cluj, szeptember 29. (Az Uj Kelet tud.) A Consiliul Federal legutóbbi ülésén hozott ismeretes határozat után, amikor is az elsőosztály létszámát az eddigi tizenkettőről huszra emelték fel, egyöntetű volt a vélemény, hogy a sportnövők csökkenésén túl, az egyesületek anyagilag nem fogják bírni a felhívott Nemzeti Bajnokság „áldásos” következményeit. Sajnos, a jóslás hamarabb bekövetkezett, mint azt várni lehetett.

A beindult nemzetibajnoki küzdelem mérkőzéseit ugyanis olyan kisszámú néző látogatta, hogy az egyesületek nem képesek a rendezési költségeket és az ellenfének fizetendő minimális költségmegtérítést sem fedezni. Ilyen körülmények között játékosokat nem tudják fizetni és természetesen nem tudnak eleget tenni a szövetséggel szembeni anyagi kötelezettségeiknek sem.

A labdarúgószövetség azonban hű marad eddigi vonalához: rendeletet adott ki, amelyben közli, hogy azon egyesületek, amelyek esedékes tartozásait, valamint a szövetségi pénztárban letétbehelyezendő készpénzgaranciákat október elsejéig ki nem fizetik, automatikusan felfüggesztetteknek tekinthetők, tehát a vasárnapi bajnoki mérkőzéseken részt sem vehetnek.

Mintegy pedig kis kivétellel az összes egyesületek hátralékban vannak a szövetséggel szemben, a vasárnapi bajnoki fordulót illetően a legteljesebb bizonytalanság.

Mindenesetre jellemző, milyen szellem urálja a szövetségi vezetőszerkeket, amikor a begyűjtött anyagi támogatás helyett az új rendszer következtében anyagi nehézségekkel küzdő egyesületeket most a sportműködésben is akadályozni kívánják.

Bucuresti nyerte a három város tenisztornáját. Bucurestiből jelentik: Bucuresti—Belgrád—Szófia városközi teniszeversenyt Bucuresti csapata nyerte. A második napon Bucuresti versenyzői megnyerték a szükséges pontokat és ezzel a torna győzelmét is. A második nap eredményei: Caralulsi Bucuresti—Radovanovics Belgrád 5:7, 6:4, 6:1, 6:4. Konyovits Belgrád—Hamburger Bucuresti 4:6, 2:6, 7:5, 6:4, 3:0. Az utolsó szettben Hamburger a versenyt feladta, míthogy a szükséges három pontot Belgrád ellen Bucuresti már megszerezte, így 3:2-re nyerte a tornát. Ismeretesen Belgrád Szófiát legyőzte. A versenyt, amely díszes kivitelű kupáért ment, a jövő évben Belgrádban rendezik.

Még nem állították össze a magyar B) válogatott romániai mérkőzéseinek programját. Bucurestiből jelentik: A Venus huzamosabb idő óta tárgyalásokat folytat a magyar szövetséggel a B) válogatott romániai mérkőzéseit illetően. A terv szerint a magyar B) labdarúgóválogatott mindkét mérkőzése Bucurestiben lenne. Az egyik október 24-én: Rapid, Victoria vegyes—Magyar B) válogatott, a másik: október 28-án: Unirea Tricolor, Kinizsi, Venus vegyes—Magyar B) válogatott.

A bucaresti Rapid labdarúgócsapata vasárnap a DUG-tól vereséget szenvedett. A jóképességű bucaresti csapat gyenge formáját igazolja, hogy hétfőn barátságos mérkőzés keretében csak 2:2 arányú eldöntetlent tudott elérni Galafon a DVA ellen.

A nagyváadi Crisana és NAC között ismét kiört a háború. Ujabbán a Crisana körében bojkottot hirdettek meg a NAC ellen, amely abban nyilvánul meg, hogy a Crisana hívei nem látogatják a NAC mérkőzéseit. Nagy-

várad sportköreiből sajnálattal veszik az újabb sportháborút tudomásul, amely csak árthat az amugyis gyenge lábón álló nagyvárad labdarúgóspornak. A NAC utóbbi gyenge szereplése egyébként egyre foglalkoztatja a sportköröket. Illetékes helyen annak lehetőségét mérlegelik, hogy a NAC miként fuzionálhatna a Törekvéssel. Ez anyagilag és sportbelileg is kitünő megoldás volna a két egyesület számára — mondják az érdekeltek.

Auef, a Rapid Magyarországról szerződtetett labdarúgója Budapestre távozott és hirszerint nem tér többé vissza a bucaresti egyesülethez. A fővárosi sportegyesület vezetősége cáfoló nyilatkozatot adott ki.

Humis visszatér a Venusba. Bucurestiből jelentik: Illetékes sportkörökben tudni vélik, hogy Humis, a Venus görög származású kitünő játékosa, aki jelenleg Görögországban tartózkodik, de nem sportolhat, mert a Venus nem adta ki, visszatér Bucurestibe és újabb elfoglalja helyét a Venus csapatában. Ezuttal azonban jobbszéltsőt fog játszani, míthogy a középcstár helyén Bodola kitünően látja el feladatát.

Tizenkét válogatott mérkőzés lesz októberben. Október a nemzetközi mérkőzések hónapja lesz. Eddig tizenkét ország közötti lab-

darúgómérkőzés szerepel az októberi nemzetközi műsoron. Október 3: Csehszlovákia—Jugoszlávia. Prágában. Benes-kupa mérkőzés. Október 5: Ausztria—Lettország. Bécsben. Világbaajnoki selejtező. Október 10: Ausztria—Magyarország. Bécsben. EK mérkőzés. Lengyelország—Jugoszlávia. Kattowicban. Lengyelország B)—Lettország. Vilnában. Norvégia—Írország. Oslóban. Világbaajnoki selejtező. Október 17: Svédország—Dánia. Stockholmban. Dánia B)—Finnország. Kopenhágában. Franciaország—Svájc. Párizsban. Október 24: Ausztria—Csehszlovákia. Bécsben. Október 31: Hollandia—Franciaország. Amszterdamban. Svájc—Olaszország. Zürichben.

A Haggibor hívei. A Haggibor futballszaksztyála ma, csütörtökön este pontosan 8 órai kezdettel játékosértekezletet tart, melyre ezután kéri az összes játékosok pontos megjelenését. Az ülés keretében dr Schnabel Ede kolozsvári sportorvos „A futballsporttal kapcsolatos betegségek” címen előadást tart. — A Haggibor tekezszakosztálya f. hó 23-án tartott rendkívül ülésén az alábbi új vezetőséget választotta: Diszelnök Beck Lázár és Boros Vilmos, elnök Ludwig Nathan, alelnökök Havas László és Simon Árpád, titkár Schwartz Henrik, pénztárnok Herskovits Ferenc, csapatkapitány Steinberger Alex, helyettese Krausz Béla, ellenőrök Stark Aladár és Fülöp Hermann, fegyelmi bizottság Beck Lázár, Schenk József és Schwartz Jenő. Póttagok Kohn József és Berkovits Imre. Ezuttal közli a szakosztály, hogy megalakította női tekezszakosztályát is. Jelentkezni a tekepályán lehet. (Moderna-pálya, Calea Regele Carol II.) minden csütörtök este.

Balkochna—Vestul C) liga mérkőzés lesz vasárnap Szatmáron. A mérkőzést Huniade Anton (Nagybánya) vezeti.

KÖZGAZDASÁG

Meghosszabbították a talpgyárak kartell-egyezményét

Bucurest, szeptember 29. (Az Uj Kelet tud.) A belföldi börgyárak még május folyamán ideiglenes jellegű egyezményt kötöttek a talp-árak egységes szabályozására. Az egyezmény végrehajtásáért a betartásának ellenőrzésével a bukaresti Banca de Control-t bízták meg a kartell tagvállalatai.

A talpkartell alap-szerződése szeptem-

ber végével lejárt és újabb értesülésünk szerint azt most végleges formában ismét megkötötték.

Szakkörök véleménye szerint a talp-árak további emelésétől — legalább is jelenleg — nem kell tartani. Az utóbbi hetekben a nyersbőr-árak némileg ellanyhultak és így kész-árukban sem volna indokolt az újabb drágítás.

A kolozsvári törvényszék ítélete szerint kisiparosoknak nem kell üzleti könyveket vezetniük

A clujai törvényszék Lintzmayr-Bocatanácsa érdekes ítéletet hozott a kisiparosok könyvvezetési kötelezettségével kapcsolatban. A nemzeti aviatikai alap clujai ellenőre a helybeli Legmann cukorkagyárnál a cég könyveinek felmutatását kérte azaz, hogy ellenőrizni kívánja a repülőbelyegnek lerovását. A cég a kérésnek nem tett eleget és azt hozta fel mentségül,

hogy mint kisiparos, nem köteles üzleti könyveket vezetni és így azokat felmutatni sem tudja. Az ellenőr erre kihágási jegyzőkönyvet vett fel, amelyet a Legmann cég a törvényszék előtt megtámadott: A tárgyaláson az aviatikai alap ügyvédje azzal érvelt, hogy a bélyegtörvény szerint minden iparosnak és kereskedőnek könyveket kell vezetnie. A cukorkagyár képviselőjében dr. Hermann ügyvéd azzal védekezett, hogy az aviatikai bélyegtörvény 15. paragrafusa az adótörvényre hivatkozik, az adótörvény 134. paragrafusa pedig a kereskedelmi tör-

Dr. RICHTER ERNST
fogyasztó teája

megóvja jó alakját, megakadályozza az elhíjasodást, az alakot csinosná, a testet rugékonnyá teszi és a vért felfrissíti.

Csomagonként 95 lej Extra erős 120 „

Gyógyszertárakban és drogériákban kapható Dr Ernst Richter fogyasztó teája.

vényre utal. A kereskedelmi törvény 5. szakasza értelmében kisiparosnak nem kell könyveket vezetnie. A törvényszék a szerdán megtartott tárgyaláson elfogadta a védelem által felhozott indokokat és annak a megállapítása után, hogy az adótörvény későbbi keletű, mint a bélyegtörvény és így a későbbi törvény irányadó, törölte, illetve, megsemmisítette a kihágási jegyzőkönyvet.

Újabb semmitűszéki döntés a konverziós törvény alkotmányellenessége lelett

A semmitűszék már korábban foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a konverziós törvénynek az az intézkedése, mellyel kizárja a konverzió kedvezményeiből a kereskedelmi és ipari jellegű tartozásokat, alkotmányellenes-e, vagy sem. Ebben a kérdésben a Casatia már korábban döntött, megállapítva, hogy bár az alkotmány szerint az ország minden polgára egyenlő jogokkal rendelkezik és így az ingatlan tulajdonosok nem élvezhetnek különleges jogokat és kedvezményeket, a konverziós törvény még sem alkotmányellenes, mert kivételes törvénynek tekintendő, másrészt pedig — kereskedelmi és ipari tartozásokat a kényszerigegezési törvény kedvezményeiben részesítette a törvényhozás. A semmitűszék most egy hasonló perben döntött, mely csak annyiban különbözik az első ügytől, hogy az adós kereskedő, a konverziós törvény életbelépte előtt lezárta már az üzletét. A Casatia ezalkalommal is fenntartotta előbbi döntését és alkotmányellenesség címén emelt semmisségi panaszt elutasította.

100%-OS
TERMÉSZETES ATERZEST, 5 évi tartósságot biztosít Önnek az új Brilliant-minőség, a VILÁGMARKA

Primoros Gummi

Könyvek
Folyóiratok
Diszertációk

a legmodernebb kivitelben készítenek a

FRATERNITAS

Könyv- és Lapkiadó Részvénytársaság nyomdáiban Cluj, Str. Isacov L. Pop 10. Telefon: 3-61.

Művészi Lakberendezés

SZÉKELY ÉS RÉTI
BUTORGYÁR R.T. · BUCURESTI · TG. MUREŞ
TERVEZÉSÉBEN
KIVÁ NATRA MEGBIZOTTUNK FELKERESI

MUSS

A Duce b

Berlin, szept 29. Az a k tegnap a berlini Stadionba meg előtt hangzott el a Pukairól, nem hozott különöket a nyugati s a többi demközvéleménye számára. Sen azolmi beszédei nem különö azoktól a szólamoiktól, am a nemzeti szocialista dikta kán már annyiszor felhang

A világsajtó kommentá za, hogy Hitler — minden szolmi jelenlétére való tek meglepő nem mondot és dökérdést sem rángatta ek kultura egyik legnagyobb

Némileg meglepő csak amennyiben kijelentette, h metországban a diktatóriko jogokat teljesen megsemmi dacára sincsen diktatura. N petést kelt világszerte, de h sajtóban Mussolininak az a tése is, hogy nemsoikára eg ta lesz. Ezzel a kijelentés franci sajtó egyes organu san mutatnak rá arra, hog első részében a Duce Európa való szakadásáról beszélt, m ropában a fasizmus égisze silését jósolta be.

Nem kisebb érdeklődésr a nyugati demokratikus Mussolininek az a kijelenté tan beismeri, hogy „Spany vel áldozzák fel életüket az sek”, hogy eme cselekedet lyozzák az európai kultur melynek — szerinte és egyedül is kizárólag Néme ország a fentartói, szemben ciaoországgal és az északi iyekben minden bizonytal van az európai kultura új

Nemzetközi politikai vo Mussolini, mint Hitler beszé szusa tarthat a legnagyobb mot, amelyben mindketten hogy Róma és Berlin szöv hatatlan, Olaszország és Né halad minden európai kérdé

Amint a demokratikus ors kommentárjaiból megállapít Hitler beszédei korántsem európai atmozféra megny s nem valószínű az sem, ho szózata egy tényleges békel sít fogja előmozdítani mind a békeszólalom nem kerül Olaszország és Németország kai, főleg külpolitikai tényke

A német sajtó Hitler szöveiről

A Havas berlini jelentése sajtó hangzatos címe alatt a tegnap esti Hitler és Mú ról. A lapok Mussolini péld ják, hogy a találkozóból béke kiemeli a niurnbergi kongre zott kiáltványt, amit a Duce Európa ébredj! A Völkischet ír: „Ez a kiáltás ma két e hangzik el. Kinek lehet kéte zelemben? Forradalmak álta Németország és Olaszország rek szavait és le fogják dön ról a moszkvai és genfi ag Európának határozni kell. — a Berliner Tageblatt első old rint Mussolini döntő elhatáro Európát, amikor kijelentett holnap fasizta lesz az esemé bessége folytán.

A francia sajtó dének belső ellent

Párizsból jelentik, hogy a pok Mussolini és Hitler beszé a spanyol kérdés genfi tárgya konak. A Le Matin szerint nem tartalmaz semmi újat, m mi jelenlétében mondotta el. ákat mondott, helyesebben a bizonyos régi formulákat. Ami nemcsak őt, de Olaszországo megdélglátóját, Németországo s súlyos dolog. A l'Époqu

KÖVETE

Mussolini elutazott Berlinből

A Duce beszédének visszhangja a francia sajtóban. Hess a német határig kíséri a Ducet

Berlin, szept. 29. Az a két beszéd, amely tegnap a berlini Stadionban többszáz ezer fő előtt hangzott el a Führer és a Duce ajkáról, nem hozott különösebb meglepetéseket a nyugati és a többi demokratikus országok közvéleménye számára. Sem Hitler, sem Mussolini beszédei nem különböztek ezáltal sem az öktől a szívalomtól, amelyek a fasiszta és a nemzeti szocialista diktatúra két vezére ajkán már annyiszor felhangzottak.

A világsajtó kommentárjaiban alá is huzta, hogy Hitler — minden bizonnyal a Mussolini jelenlétére való tekintettel — semmi meglepőt nem mondott és ezáltal még a zsidókérdést sem rángatta elő, mint az európai kultúra egyik legnagyobb „veszedelmét”.

Némileg meglepőt csak Mussolini mondott, amennyiben kijelentette, hogy Olasz- és Németországban a diktatórikus és a szabadságjogokat teljesen megsemmisítő intézkedések dacára sincsen diktatúra. Nem kisebb meglepetést kelt világszerte, de különösen a francia sajtóban Mussolininak az a lendületes kijelentése is, hogy nem sokára egész Európa fasiszta lesz. Ezzel a kijelentéssel kapcsolatban a francia sajtó egyes organumai szarkasztikusan mutatnak rá arra, hogy míg beszédének első részében a Duce Európának két csoportra való szakadásáról beszélt, másik részében Európában a fasiszta és az antiszemitizmus elterjedését jósolta be.

Nem kisebb érdeklődésre tarthat számot a nyugati demokratikus hatalmak körében Mussolininek az a kijelentése, melyben nyíltan beismeri, hogy „Spanyolországban ezrével áldozták fel életüket az olasz önkéntesek”, hogy eme cselekedetükkel megakadályozták az európai kultúra összeomlását, melynek — szerinte és Hitler szerint — egyedül és kizárólag Németország és Olaszország a fentartói, szemben Angliával, Franciaországgal és az északi államokkal, amelyekben minden bizonnyal már veszendőben van az európai kultúra ügye.

Nemzetközi politikai vonatkozásban úgy Mussolini, mint Hitler beszédének az a passzusa tarthat a legnagyobb érdeklődésre számot, amelyben mindketten kihangsúlyozták, hogy Róma és Berlin szövetsége szétszakíthatatlan, Olaszország és Németország együtt halad minden európai kérdésben.

Amint a demokratikus országok sajtójának kommentárjaiból megállapítható: Mussolini és Hitler beszédei korántsem vitték előbbre az európai atomizációra megnyitott ügyet s nem valószínű az sem, hogy a Duce békeszózatát egy tényleges békekör kialakulását fogja előmozdítani mindaddig, amíg ezek a békeszózatok nem kerülnek összhangba Olaszország és Németország tényleges politikai, főleg külpolitikai ténykedéseivel.

A német sajtó Hitler és Mussolini beszédéről

A Havas berlini jelentése szerint a német sajtó hangzatos címe alatt közli beszámolóját a tegnap esti Hitler és Mussolini beszédéről. A lapok Mussolini példájára hangoztatják, hogy a találkozóból béke születik. A sajtó kiemeli a nürnbergi kongresszuson elhangzott kiáltványt, amit a Duce megismételt: Európa ébredj! A Völkischer Beobachter így ír: „Ez a kiáltás ma két erős nép részéről hangzik el. Kinek lehet kétsége a végső győzelemben? Forradalmaik által megfiatalodva, Németország és Olaszország biztosítják vezetőik szavait és le fogják dönteni talapzataikat a moszkvai és genfi agyagbákványokat. Európának határoznia kell, — állapítja meg a Berliner Tageblatt első oldalán. A lap szerint Mussolini döntő elhatározás elé állította Európát, amikor kijelentette, hogy Európa napnap fasiszta lesz az események következtetésénél fogva.”

A francia sajtó Mussolini beszédének belső ellentmondásairól

Párizsból jelentik, hogy a mai francia lapok Mussolini és Hitler beszédeivel, valamint spanyol kérdés genfi tárgyalásaival foglalkoznak. A Le Matin szerint Hitler beszéde nem tartalmaz semmi újat, minthogy Mussolini jelenlétében mondotta el. De Mussolini lakat mondott, helyesebben a végtelenségig vitt bizonyos régi formulákat. Amit kijelentett, az semcsak őt, de Olaszországot, Hitlert és a német népet érinti. Németországot is köti. Ez új sulyos dolog. A l'Époque megállapítja,

hogy jogunk van annál inkább nem hinni a Duce és Führer azon kijelentésében, hogy a világ két államszociális csoportra fog oszlan, ami az 5 magatartásukból fakad, mert Mussolini közölte, hogy egész Európa rövidesen fasiszta lesz.

Mi nem akarjuk, hogy nálunk a kommunizmus vezetessék be, de nem hisszük, hogy a fasiszta boldogságot hozhatna Franciaországban.

Elutazik Mussolini

Berlini jelentés szerint Mussolini Ciano társaságában ma megjelent az ismeretlen katonai sírnál és koszorút helyezett el azon. Azután a Duce Hitlertel együtt a kancellári palota előtt katonai díszmenzén vett részt. Körülbenn voltak von Blomberg, Fritsch és Göring tábornokok.

Berlinből jelentik, hogy Mussolini szerda délután 4 órakor elutazott Berlinből. Az olasz vendégek délután 3 órakor indultak el a pályaudvarra, ahova röviddel azután a Duce és Hitler követte őket. Mussolininek és kíséreté-

nek vonata délután 4 órakor indult el Berlinből. Az elutazás nagy ünnepek között ment végbe. Hitler helyettese, Hess államtitkár a határig kíséri Mussolinét.

Róma, szeptember 29. A Giornale d'Italia főszerkesztője, aki elkísérte Mussolinét németországi látogatásán, a lap mai számában azt írja, hogy a Duce németországi útja két Európára vetett fényt, amelyek egymással szemben állanak: a fasiszta és nemzeti szocializmus új Európája és a liberális és demokrata hagyomány régi Európája. Véleménye szerint a két Európa között lehetséges a megegyezés. A fasiszta és a nemzeti szocializmus nem képviselnek expanzív és agresszív programot és várják, hogy az evolúció járja meg a maga útját. A két Európa elérhet egymással az együttműködés szellemében. Az új Európa azonban jóakaratot és megértést kíván a liberális és demokrata Európától.

Hatezer névváltoztatás — és egy sem zsidó

Jellemző polémia az Igazságügyminisztérium és egy Creanga nevezetű antiszemita ur között

Bucuresti, szeptember 29. A Curentul ismert Palesztina-ankétja során néhány nappal ezelőtt felszólalt egy dr. Creanga nevezetű öreg ur is, aki mintegy husz évvel ezelőtt miniszteri tárcát is viselt. Creanga összes elődeivel hasonló tónusban nyilatkozott a zsidókérdésről, erőteljes disszimilációt követelt és elpanaszolta, hogy az ő régi barátja, Vasile Sussu érája alatt a legutóbbi két esztendőben hatezer névváltoztatást engedélyezett az igazságügyminisztérium. Nyilvánvaló — írta nyilatkozatában Creanga — hogy ezek valamennyien zsidók, akik román mezbe, lehetőleg román történelmi nevek mögé bujva igyekeznek vérszes befolyásukat erősíteni az ország közéletében.

Az igazságügyminisztérium ma hivatalos kommunikében válaszol Creanga nyilatkozatára. Elismeri, hogy csakugyan 6 ezer névváltoztatás történt, de sietve hozzátéti, hogy ezek között egyetlen egy zsidó sincs. A hivatalos kommuniké a kö-

vetkezőképpen hangzik:

„Miután G. D. Creanga ur a Curentul szeptember 26-i számában azt írja, hogy a benyújtott 6000 névvisszarománosítási kérvény „csak zsidóké lehet”, — a minisztérium a birtokában levő hivatalos okmányok alapján közli, hogy a kérvényeket kizárólag román eredetű, ortodox és görög katolikus vallású románok adták be, az illetékes ügyészségek kedvező véleménye alapján. Minden egyes esetben az illetékes polgármesterek nyilvánosan kihirdették, hogy kik akarják nevüket visszarománosítani és egyetlen esetben sem nyújtottak be óvást. A kérvényeket az 1936-ban keltezett új név-törvény alapján nyújtottak be a csatolt területeken élő románok, akik idegen uralom alatt változtatták volt meg nevüket. Nem fér kétség hozzá, hogy csak tényleges románok sorolhatók ebbe a kategóriába. Ezért Creanga ur állításai alaptalanok.”

Ma, csütörtökön a ROYAL színházmozgóban egy szenzációs országos premiert kezd megadását!

A lázadó logoly

Egy ártatlanul elítélt fegyveres élete pereg le szemünk előtt... Egy ártatlan élet megrázó drámája, amelynek sulyát sok millió ember fogja átérteni a film hatása alatt. Főszerepekben: PETER LORRE, VICTOR MC. LAGLEN és JUNE LANG. Előtte: UJ FOX JOURNAL.

Iorga professzor harmadik cikksorozata: „A rom- és pusztasághintők”

Képtelenek-e idealizmusra a zsidó tömegek

Bucuresti, szeptember 29. (Az Uj Kelet tud.) A „Neamul Romanes” Iorga professzor harmadik antiszemita cikksorozatát közli. A „Judaicit” követte a „Xenodulii”, ami közelebbi értelmezésben annyit jelent, hogy „idegenek rabzolgája”. Ebben a cikksorozatban azokat a románokat támadta Iorga, akik a zsidó sajtó és a zsidó érdekek szolgálatában állanak, mint például Mihail Sadoveanu. Egy hét óta folyik a harmadik sorozat és sokat mondó cím alatt: „A rom és pusztasághintők.” Természetesen a zsidókról van szó. Jellemzőképpen ragadjuk ki a sorozat nyolcadik, ma megjelent cikkét, mely

a következőképpen hangzik:

„Volt egyszer Kánsának egy népe, mely a világnak egy kemény és kegyetlen, de nemes monotheizmustól áthatott vallást adott, lehetővé téve az idealizmus legmagasabb szférájába való felemelkedést. Ez a nép megteremtette az Énekek Énekét és kialakította Dávid pásztortól époszát, aki isten akaratából királlyá lesz, beérte az olajbogyó olajával és a buza kenyérével, amelyet elvetett.

Történelmi viszontagságok kiűzték otthonából, szétszórták a világon, amelynek 15 millió, minden országban kolonizált embert adott. Ennek több, mint három-

CEHOSLOVACA

fiókja: Cluj, I. G. Duca ucca 3. szám. (Select mozgósínház mellett)

az őszi és téli szezonra elsorangu kivitelu férfi, noi és gyermek

ruházati cikket

óriási választékban

hoz forgalomba ugyanolyan árak mellett, mint a bucuresti központ.

negyede Kelet- és Délkelet-Európában van, ahol egyszerű emberek megszokták másoknak dolgozni. A kereskedelem egyetlen klánjává lették, az absztrakt számvetés emberei.

Ennyit tudnak, ennyit értenek, ehhez értenek, ennyire képesek, ilyen mértékben szeretnek, ha a szeretet egyáltalán mozgatója maradt tevékenységüknek.

Ami szép, ami jó, ami nemes, jelenthet valamit azoknak közülök, akik belépnek a kiválasztott szellemek egyetemes családjába: a gondolkozóknak, tudósnak, költőknek és muzikusoknak. A nemzet nagy tömege azonban folytatja az aranyborjú kultuszát.

Egy mező: aratási lehetőség, egy erdő: levágni való fa, egy ház: menedékhely, egy ember: eszköz, akit fel lehet használni.

Miután megcsinálták a számvetést és megállapították a nyereséget, a többi emberek és dolgok annyit érnek, mint az elvégzett számítások darab papirosa, melyet kosárba dobnak.

Ezekre az emberekre bizni egy megoldozott és szeretett vagyont, azzal a pecséttel, amelyet a szerető lélek nyom rá a megvalósított szépség szentségével — büntény.

— Bűnös románok — megértitek ezt? —

— Akinek a vérnyomása magas és szív-működése fennfent, úgy érhet el erőlködés nélkül megfelelő könnyű székelést, ha reggel éhgyomorral egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet iszik. Az orvosok ajánlják.

Vigyázat, rágógumi!

Amerikában a gumirágás épp olyan szenvedély, mint nálunk a dohányzás. Az uccák tisztasága szempontjából azonban a rágógumi-élvezet sokkal kellemetlenebb következményekkel bír, mert az amerikai városok uccái telve vannak az elragott rágógumi kiköpött maradékaival. Ez különösen a forró nyári napokon kellemetlen, amikor a gumimaradékok olvadoznak. A ragadós gumigalacsintok a járkelők cipőtalpára tapadnak és számtalan uccai balesetnek voltak már az okozói. Most a „Clean Sidewalks Association”, amely a newyorki uccákat hivatásszerűleg tisztítja, elhatározta, hogy nagytakarítást véggez a hatáskörébe tartozó városok uccáin. Egyedül Newyorkban 10.000 alkalmazottat vettek fel, akiknek csak az a foglalkozása, hogy a járdákat tisztogassa a ragadós rágógumitól.

Silberstein Abrahámért

Cluj, szept. 29. A csucaai vasúti szerencsétlenségénél súlyosan megsebesült Silberstein Abrahám 15 éves pogácsaárus részére eddig a következő adományok érkeztek be: Salamon Sándor 100, Grünberger József (Szeben) 200, Judovics Lázár Cluj 100, Helmer Edit Cluj 200, Sternheim Jenő Bucuresti 100, Zádorcsalád 250.

KÖVETELJEN KIZAROLAGOSAN OLLA GUM...T

Egy zsidó humanitárius intézmény 1937-ben

Beszélgés a 206 éves nagyváradi Chevra Kadisa múltjáról és jövőjéről

Chevra Kadisa. Szentegylet. Tipikus zsidó találmány ez a chevra dolgozó. Valószínűleg a szükség hozta létre. Az első zsidó is pénzért adott a sírhelyért. Az írás szerint Ábrahám, a törzsanya 400 ezüst tallért fizetett ki Efronnak, a chititának a Machpela-barlangért, pedig annakidején kicsi áziója volt az ingatlanok és a birtokviszonyok sem voltak tökéletesen rendezve.

Aztán a chevra több, mint temetkezési egyesület. A chevra komoly zsidó rend, évszázados szokásokkal és ceremóniákkal. Van tagvadás, gyertyafénnyel és férfias fogadalommal, s „*minjen ádár*”, meg misnájés és kaddis és a halállal összefüggő csupa nagy dolgok. Ahol zsidó község van, legyen az a világ bármelyik sarkában, előbb gondoskodnak a „*minjen*”-ről, azután megszervezik a Chevra Kadisát. Ez az egyesület gondoskodik a szegény betegekéről, eltemeti a halottakat és ahol módjában áll, segítségére siet a hátramaradottnak.

Nehéz dolog Chevra-gabbanak lenni

Mégis hálátlan dolog chevra ügyeket vezetni. A halál órájában, a legtragikusabb pillanatokban a chevra vezető kénytelen a megtört hozzátartozókkal pénzről beszélni. „Igen, ennyibe kerül, sajnáljuk, nem fogadhatunk el kevesebbet, a szentegyletnek pénzre van szüksége, sokan fordulnak hozzánk, adósságaink vannak, minden oldalról igénybe vesznek bennünket...”

S a chevra tisztesség nem is szimpatikus. Hiszen jó, jó, tudjuk, a chevra emberek önzetlenül dolgoznak, a közönség felruházta őket bizalmával, mégis nagyon kevesen vágyódnak ezekre a posztokra. Minden városban rendszerint megválasztanak egy vezetőt és évekig hagyják a helyén. Ki hajlandó a köz érdekében dolgozni ott, ahol az embernek kiméletlenek és szöröszívűnek kell lennie?

Haláleset alkalmával a családtag kisírt szemekkel és feldúlt lélekkel megjelnek a chevra irodában; a chevra vezető pedig nekiáll alkudni. Neki muszáj erősnek lennie, mert szent cél lebeg a szeme előtt: ez a pénz kell kenyérre és tejre és gyógyszerre, ez a pénz könnyeket fog letörölni és enyhülést fog hozni. Szerencsétlen emberek érdekében muszáj alkudni, muszáj kegyetlennek lenni.

Mert, ha a chevra vezető nem tartaná ezt szem előtt, Ézsau ereje is kevés volna ahhoz, hogy ezt az idegekremenő játékot éveken keresztül végigcsinálja.

Beszélgés a váradi chevra élőkével

A nagyváradi Szentegylet irodájában ülünk, szemben Leitner Lázárral, az elnökkel. Azt mondja Leitner Lázár:

— Két irányban kell tevékenykednünk. Van egy általános jótékonyági ágazat, amely évi 250 ezer lejt igényel. Ez az összeg pénzsegélyekre, receptekre és ambuláns betegek támogatására kell. Ezt az összeget nagyon nehezen bírjuk előteremteni. Valószínűleg tartom, hogy az emberek nem is tudják mire megy ez a pénz, nem szentelnek egy kis időt a chevra ügynek, különben el sem tudom képzelni, miért neheztik meg a mi munkánkat.

— A másik nagy gondunk a zsidókórház. Vajjon számot adnak az emberek arról, hogy mit jelent társadalmi uton felhozni egy kórház költségeit? A kórház általában egy feneketlen zsák, az orvostudomány fejlődik, állandóan szükség van újabb berendezésre, újabb gépekre, instrumentumokra. És a szükség is nagyobb, mert egyre többen veszik igénybe a kórházat.

— Szomorú jelenség, hogy magunkra vagyunk hagyatva kórházunkkal. Az erőnk azonban, sajnos, fogytán vannak. Ugy hiszem, legfőbb üdige volna, hogy Erdély zsidóságának tudomást szerezzen a nagyváradi zsidókérdés létezéséről.

Néhány beszédes szám Leitner Lázár átadja a Chevra Kadisa legutóbbi közgyűlési zárszámadásait. Nézzük a jelentést, a könyvelési adatokat és költségelőirányzatokat. Csupa imponáló számok sorakoznak fel egymás mellett.

206-ik egyleti év, intézmények, mind-egyik egy-egy külön birodalom és a számszlopok között ilyen tételek vannak: az elmúlt esztendőben a chevra tulajdonát képező nagyváradi zsidókórházban 1347 fekvő beteg volt, élelmezésre elköltött a kórház 873 ezer lejt, gyógyszerekre és kötszerekre 280 ezer lejt, míg az általános költségei 614 ezer lejt tesznek ki.

A szentegylet temetkezésekkel kapcsolatos kiadásai 916 ezer lejté rugnak, a kórházat 338 ezer lejes szubvencióval támogatja, s az aggmenháza fenntartására 237 ezer lejt költséget.

— Amint a számokból is kitűnik — mondja az elnök — a Chevra nem lukratív intézmény. A Chevra Kadisánál a szeretet gyakorlást a zsidó „*kedise*” a szentesség gyökeréből táplálkozik. S ez a hatalmas méretű intézmény több, mint kétszáz esztendő szent munkájával igazolta, hogy joggal viseli a Chevra Kadisa nevet. Csak az szomorít el, hogy a háborúutáni generáció kevés figyelmet szentel a chevra gondolatnak, nincs áthatva attól a tudattól, hogy az évszázados chevra intézménynek nagy része van abban, hogy a zsidóság fennáll és él. Innen van az, hogy megnehezítik munkánkat, alkudoznak velünk, s van rá eset, hogy amikor zsidó emberek a chevrával akarnak tárgyalni, mint valami adótárgyalásra, szegényes ruhában és kopottan, a család legkevesetlenebb tagját küldik el, hogy részvétele keltessenek és minél olcsóbban uszassák meg a dolgot.

Uj tervek

Tudjuk, hogy országrészünknek ez a legrégebb és méreteiben is legimponálóbb karitatív intézménye nem elégszik meg az elért eredményekkel, hanem tökéletesedésre törekszik. Kérdezzük az elnököt: Mi a nagyváradi Chevra Kadisa legújabb jeliszava, milyen terv megvalósítását járja elő?

— Az a helyzet — mondja az elnök — hogy most ténylegesen egy nagyszabású

terv realizálásán dolgozunk. Uj tervünk egy modern aggok-háza felépítése. A chevranak ugyanis van már aggmenháza, amely 15 esztendő óta működik és amelynek fenntartása évi cca egynegyedmillió lejtbe kerül. A mostani aggmenház a zsidókórház szuterénjében van elhelyezve, az aggok meg is vannak vele elégedve, viszont az, aminek a felépítését most tervbe vettük, több lesz egy mindennapi értelemben vett menháznál. Ez egy modern szanatórium lesz öreg emberek számára. Ebben a szanatóriumban lesz 22 szoba, két közös ebédlőterem, fogadószoza, társalgó, imaház, ahol állandóan „*misnájés*”-t tanulmányoznak és kaddist mondanának azok lelki üdvéért, akik hagyományozták az egylet céljaira. Az építkezési költségekre hozzávetőlegesen kétfélmillió lejt irányított elő a szakértők költségtervezete és legfőbb óhajunk az lenne, ha a zsidókórház telkén rövidesen hozzáfoghatnánk az építkezéshez, bár arra fedezethiány miatt egyelőre kevés a kilátásunk.

Bővíteni kell a kórházat

— És vannak a chevranak távolabbi tervei is? — tesszük fel a kérdést.

— Az ilyen egyletnél — hangzik a válasz — amely évszázados multra tekint vissza, természetes, hogy a vezetők néha megpróbálják a távolabbi tervek felvázolni. Pár esztendővel ezelőtt jubilált a mi egyletünk és abból az alkalomból „*Kétszáz esztendő az emberszeretet szolgálatában*” címmel könyvet adtunk ki. Ennek a munkának zárószavában utaltam a jövőbeni legfontosabb teendőkre. Így szükség volna kórházunknak új pavilonok építésére. Építeni kellene egy pavillont ragályos betegeknek és egy gyermekpavillont, ahol 1-től 14 éves korig minden gyermek gyógyulást kapna. A már meglévő osztályok mellett létesítendő lenne önálló szemészeti-, orr-, fül-és gégeosztály. Hátra volna még — sok kisebb-nagyobb építkezésen kívül — a szentegyleti székház építése is.

Csak egy mozaikja a zsidó életnek a Chevra Kadisa, de ebben a mozaikban benne van minden, ami az egész zsidó életet jellemzi: töretlen és rendíthetetlen hit abban, hogy az erős zsidó szolidaritás átsegíti népünket a mai szomorú korszakon. Sch. D.

SZÍNHÁZ-FILM-MŰVÉSZET

Az új Molnár-darab

A színház legújabb, jövő hétfőig naponta színrekerülő darabja, Molnár Ferenc óriási sikerű új vígjátéka, a Delila. Az a lázas izgalom és várakozás, mely minden egyes Molnár-újdonás fogad, még fokozottabb mértékben nyilvánul meg a Delila bemutatója alkalmából. Hiszen köztudomású, hogy a Delila vígjáték előadásai jelenleg is a legmagyobb siker jegyében, zsúfolt házak mellett folynak. Az örökké ifjú Molnár a maga kiapadhatatlan szellemességének és ötleteinek újra ragyogó bizonyítékát adja.

A modern Delila meghatóan finom és amellett mégis élettől vibráló meséje az első jelenettől kezdve az utolsóig lenyűgözi a nézőt és az ember nem tudja eldönteni, hogy mit csodáljon jobban Molnárban, a halkszavu, csodálatos színekkel festő költőt, vagy a humor utóélettel nagymesterét.

A Delila előadása olyan eseménye a színháznak, amely a békeidők legforróbb premierjeire emlékeztet. Lenyűgöző érdekes mese, lépten-nyomon kirobbanó kacagás és a szívbemarkoló, halk könnyes jelenetek avatják a Delilát a mai színműirodalom egyik legértékesebb alkotásává.

A színház teljes felkészültséggel és határtalan lelkesedéssel hozza színre a nagyszerű író nagyszerű darabját, amelynek főszerepeit Fényes Alice, Erényi Böske, Mészáros Béla, Tóth Elek, Lantos Béla, Tompa Sándor és Szabados Árpád alakítják. A rendezés munkáját Szabados Árpád végezte.

Héber szótárak

Mannheim — Grosz: Héber-magyar szótár

az első modern teljes héber-magyar szótár rövid nyelvtannal, 628 oldal, kb. 20.000 címszóval díszes kötésben 300 lej, füzve 200 lej.

Mannheim: Magyar-héber szótár

modern magyar-újhéber szótár, 300 oldal, 15.000 szó 120 lej. Kapható az

Uj Kelet kiadóhivatalában

Csnt. Str. Bacon L. Pop 10.

Aki egyszer megpróbálta a
VERMOUTH BRANCA-I,
az nem ismeri többé az étvágytalanságot.

A SZÍNHÁZ HETI MÜSORA:
Csütörtök este fél 9: Delila. (Rendes bérlet 4. Irodalmi bérlet 3.)
Péntek este fél 9: Delila.
Szombat este 9: Delila.
Vasárnap d. u. 3: Toneanu román társulata.
d. u. 6: Delila.
este 9: Toneanu román társulata.

A kolozsvári Román Opera műsora:
Szerda, szeptember 29: Parasztbecsület és Bajazzók.
Péntek, október 1: Mártha.

ROYAL MOZGÓ MÜSORA:
Ma, csütörtökön szenzációs országos premier: A lázadó fogoly. Egy ember küzme fogsága, akit életfogytiglan elítéltek. Az amerikai fegyverek borzalma. Fősz.: Peter Lorre. Előtte új Fox journal.

MUNKAJ MOZGÓ MÜSORA:
Szerdán, csütörtökön, pénteken és vasárnap 3, 6 és 9 órakor. Szombaton, okt. 2-án nincs előadás. I. Sámson. Megható társadalmi dráma. Fősz.: Harry Baur és Gaby Malay. II. Az ügyvéd dilemmája. Dráma. Fősz.: William Powel és Myrna Loy. III. Journal.

SELECT MOZGÓ MÜSORA:
Csütörtök, péntek, szombat, vasárnap: Csak egyszer élünk... Fritz Lang világhírű rendezésű ideai slágere, főszerepekben: Sylvia Sidney és Henry Fonda.

URANIA MOZGÓ MÜSORA:
Csütörtök: Jéghecegnő, főszerepben: Sonja Henie és a 3 Fritz fivér.
Péntek, szombat, vasárnap: Elefant-boy. Rudyard Kipling világhírű regényének nagyszerűen sikerült filmváltozata, rendezte: Korda Sándor.

CAPITOL MOZGÓ MÜSORA:
Willy Forst világhírű: Burgtheater. Főszereplők: Werner Kauss, Hortense Raky, Olga Tschechova, Willy Eichberger.

APRÓ HIRLETÉSEK

Egyszeri kiadású egy 2 lej. vasárnapi betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegzetes levelet csak egy továbbítunk, ha portóhelyez mellékelve van.

Szómebundák 3800 lejtől részletfizetésre is kaphatók. Átalakítások, gallérozások a legújabb bécsi modellek szerint készülnek Bixen-spanner szórmezsalonban Regele Ferdinand 3. Szembe a kapuval az emeleten.

„*בית*”
עס ווארעס געזוכט פיר זויפארט איין בחור
ת"ח ויריש ווער ווארדיג איזט צו באזען
צין איין שחיטת פאסטען אין איין גרא
סעס ארטשאפט צוועקט צו הייראטען בחי
של היטוב פאן דארט אינטערעסירענדע
ביסטע זין צו מעלדען ביי אדמיניסטרא
צין פאן דיעזער בלאט.

Szegény 7-es gimnazista privát órákat ad. Márton Imre, Str. Oasanu 16.

A Piața Mihai Viteazulon bevezetett, nagy vevőkörrel bőséges berendezéssel vagy anélkül, családi okok miatt, átadó. A helyiség más üzletnek is alkalmas. Érdeklődni Casa de Incălminte. Főpostával szemben.

Kukoricaszárító berendezés megvételre kerestetik. Ajánlatokat ár és teljesítmény megjelölésével a kiadóba kérünk „Kukoricaszárító” jellegre.

Atadó Petroseni legforalmasabb helyén egy 27 év óta fennálló uri és női divatüzlet, vagy pénzes társat is elfogad. Cim: Braum Sándor Petroseni.

Üzlettel rendelkező 27 éves izr. fiatalember keres megfelelő partit hozománnyal. Csakis fényképpel ellátott levélre válaszolok. Levelet „Diszkret” jellegre a kiadóba.

HIRE

Uj enciklikát adott ki a városból jelentik: A pápa új ki, amelyben a kommunista kommunizmus elleni bizonyos foglalkozik. Az állam kultuszja az enciklika, — ezen realja a közteknitely elvét kívánja elfelejtik az evangélium békét bevezetik a pohány hibket.

Ujabb összetűzések Wadissidens törzsek és a hinduból jelentik: Wazirisztán vitüzés volt a disszidens törzspatok között. Egy hindu tisz meghaltak, 26-on sulyosan n

Anyák

párizsi utamról a legújabb és ruha modellekkel ha

Stil sz

Str. Memorandului 1

Felmelték a házbét a donosok. Aradról jelentik: A donosok Szindikátusa választott s azon a házbét emel. Az ülésen dr Demin Aurel arról, hogy a szindikátus veznyozta a lakberek kérdését megkereséssel fordult Erdély rosához. A beérkezett választották, hogy E'delyben a lber Brassóban van, utána Kzik, ahol azonban az utóbbkeny építkezések következtézházbétek, de még így is az és temesvári színvonal feleállapították azt is, hogy Namészváron is a lakberek emeltnak. A választmányi ülésmondotta, hogy az általános adók emelésére való tekintemelni kell a házbéteket és. Háztulajdonosok Szindikátuslakás- és üzletbetekeket mindközött 10—15 százalékkal em

Halálhírek. Nagyváradi Sulyos gyász érte a nagyvárter és Heller családokat. Vaséves korában rövid szenvedLőw E. Frigyesné ismert álló uriaszony. Az elhunyt az áldottlelkű zsidó nagyszassának és családjának élt és mára a legnagyobb örömet, dott és segített az élet eszerü egészségnek örvendő három héttel ezelőtt orbán amely általános szépszissé fvaló volt az orvosok minLőw E. Frigyesné nem tud. Az elhunyt nagyszonyon tu után ment végbe a nagyvárterésvéte mellett. Az elhunyműsora, a nagyváradi Wizo vezetője édesanyját gyászoljlád iránt városszerte nagy meg.

— Az „Padi Kisipa”-osok tónk jelenti: Vasárnap délelgyűlést tartott az Országoség aradi fiókja. Elsősorban leg kapcsolatos panaszok hBucurestiben megtartandó közgyűlésen azt a követelés az aradiak, hogy vagy bizkesek a betegsegélyző teljes vagy pedig ne tegyék kötesok számára a betegsegélyzást. Ezenkívül tiltakoztak vezetőtt kétejes tuberkulóz kalmazása ellen. Ezután Coiparosok kötelező könyvvezHangsulyozta, hogy a heztisztázatlan, mert szó van nisztérium eltekint a kistkönyvvezetésétől, de ebben letéket, vagy bélyegfuzetést ra. A kisiparosság a tervezlen tiltakozását jelenti beban elnök. A könyvvezetést kisiparosok, mert ehhez állfelelő képzettségük, könyvkörülmenyek miatt nem t felül nagyon sok kisebbség tudná helyes románsággal. A kontárkérdés során Cot hangu támadást intézett kamara vezetőség ellen és meg, hogy nem védi meg té iparosság érdekeit s ezért nisztériumhoz fordultak jo

HIREK

— Uj enciklikát adott ki a pápa. Vatikánvárosból jelentik: A pápa új enciklikát adott ki, amelyben a kommunista veszéllyel és a kommunizmus elleni bizonyos reakciókkal foglalkozik. Az állam kultusza által — mondja az enciklika, — ezen reakciók a rendet és a köztisztességet elvonták a bizottsági, de elfelejtik az evangélium bölcsességét és ismét bevezetik a pohány hibákat s erkölcsöket.

— Ujabb összetűzések Wazirsztanban a disszidens törzsek és a hinduk között. Simlaból jelentik: Wazirsztan vidékén két összetűzés volt a disszidens törzsek és hindu csapatok között. Egy hindu tiszt és 5 katoná meghaltak, 26-on súlyosan megsebesültek.

Anyák,

párizsi utamról a legújabb gyermek kabát és ruha modellekkel hazaérkeztem.

Stil szalón

Str. Memorandului 17, emelet.

— Felmelték a házibétt az aradi háztulajdonosok. Aradról jelentik: Az Aradi Háztulajdonosok Szindikátusa választmányi ülést tartott a házibétek emelését határozta el. Az ülésen dr. Demin Aurel elnök beszámolt arról, hogy a szindikátus vezetősége tanulmányozta a lakbérek kérdését és ebből a célból megkereséssel fordult Erdély valamennyi városához. A beérkezett válaszokból megállapították, hogy Erdélyben a legmagasabb házibétek Brassóban van, utána Kolozsvár következik, ahol azonban az utóbbi időben jelentékeny építkezések következtében csökkentek a házibétek, de még így is az aradi, nagyváradi és temesvári színvonal felett állnak. Megállapították azt is, hogy Nagyváradon és Temesváron is a lakbérek emelkedési irányt mutatnak. A választmányi ülés határozatilag kimondotta, hogy az általános drágulás és az adók emelésére való tekintettel Aradon is emelni kell a házibéteket és ezért felszólítja a Háztulajdonosok Szindikátusa tagjait, hogy a lakás- és üzletbérletek minden körülmények között 10-15 százalékkal emeljék.

— Halálhíradás. Nagyvárad tudósítók írja: Sulyos gyász érte a nagyváradi Epstein Czitler és Heller családokat. Vasárnap délután 73 éves korában rövid szenvedés után elhunyt Löw E. Frigyesné ismert és köztiszteltben álló uriaszony. Az elhunyt mintaképe volt az áldottlelkű zsidó nagyszanyonoknak. Otthonának és családjának élt és jelentette számára a legnagyobb örömet, hogy jótevényt tett és segítette az élet elesettjeit. A nagyváradi egészségnek örvendő idős uriaszonyt három héttel ezelőtt orbánc támadta meg, amely általános szépséssé fejlődött és hiábavaló volt az orvosok minden fáradozása. Löw E. Frigyesné nem tudták megmenteni. Az elhunyt nagyszanyon temetése hétfő délután ment végbe a nagyváradi zsidóság óriási részvételével. Az elhunytban Epstein Samuné, a nagyváradi Wizo kintnő és agilis vezetője édesanyját gyászolja. A gyászoló család iránt városszerre nagy részvét nyilvánult meg.

— Az aradi kisiparosok sérelmei. Tudósítók jelentik: Vasárnap délelőtt rendkívüli közgyűlést tartott az Országos Kisipari Szövetség aradi fiókjá. Elsősorban a betegségyógyítóvel kapcsolatos panaszok hangzottak el. A Bucarestben megtartandó országos rendkívüli közgyűlésen azt a követeléseiket tolmácsolják az aradiak, hogy vagy biztosítsák az illetékesek a betegségyógyító teljes önkormányzatát, vagy pedig ne tegyék kötelezővé a kisiparosok számára a betegségyógyítóba való beiratkozást. Ezenkívül tiltakoztak a nemrégiben bevezetett kétételes tuberkulózis elleni bélyeg alkalmazása ellen. Ezután Coroban elnök a kisiparosok kötelező könyvvezetését tette szóvá. Hangsúlyozta, hogy a helyzet még mindig tisztázatlan, mert szó van arról, hogy a minisztérium eltekint a kisiparosok kötelező könyvvezetésétől, de ebben az esetben más illetéket, vagy bélyegfizetést ró ki az iparosokra. A kisiparosság a tervezett megoldások ellen tiltakozását jelenti be — mondotta Coroban elnök. A könyvvezetést nem vállalhatják a kisiparosok, mert ehhez általában nincs megfelelő képzettségük, könyvelőt pedig anyagi körülmények miatt nem tarthatnak. Ezenfelül nagyon sok kisebbségi kisiparos nem is tudná helyes románnyal vezetni könyveit. A kontárkérdés során Coroban Stefan éleshangú támadást intézett az aradi munkahelyi kamara vezetősége ellen és azt azzal vádoolta meg, hogy nem védi meg tejes szigorral a kisiparosság érdekeit s ezért a munkálgyi minisztériumhoz fordultak jogorvoslásért.

— Családi dráma Aradon. Aradról jelentik: Megdöbbentő módon vetett véget életének Zombory István 37 éves aradi műszerész, a Minorita-palota házfelügyelője. A két gyermekes családapa az utóbbi években az alkohol rabja lett. Emiatt nagyon sok veszekedés támadt köze és felesége között. Az elmúlt éjszaka is Zombory részegen tért haza és azt követelte, hogy felesége 15 éves leányával és 12 éves fiúgyermekével hagyja el a lakást. Emiatt szóváltás keletkezett a házastársak között és miután Zombory bántalmazta feleségét, az két gyermekével együtt kimenekült a lakásból. A gyermekeknek az egyik lakó adott szállást, míg az asszonyok az udvaron aludt el. Hajnali 3 óra tájban Zombory behuzódott a konyhába, majd amikor 5 órakor benyitott az ajtón a kapukülsőért, a legnagyobb rémületére férjét a függönytartón látta felakasztva. Zomboryt fellármázta a házbelieket, akik levágták a kötélről az életunt házmestert, aki azonban ekkor már halott volt.

— Lehaglott, ótvágytalan emberek igyának reggel felkeléskor egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez rendbehozza a gyomor és a belek működését s megszabadítja az emésztőcsatornát a felgyülemlett rothadó anyagoktól. Az orvosok ajánlják.

— A Goldmark filharmóniai társaság értesíti aktív tagjait, hogy ma, csütörtökön este 9 órakor zenekari próbát tart. Az összes fuvós és vonós tagok pontos megjelenését kéri a vezetőség.

— Emberhajból készült képek kiállítása. A borbélyt kedélyes jelzővel „hajművészek” szokás nevezni. Kiss József kolozsvári borbélymester azonban nemcsak a fejen maradt hajművészi elkészítője, hanem felhasználja művészi eszközként azt a haját is, amit olója lenyisszantott. Kiss József ugyanis nemcsak ügyes borbély, hanem jó rajzoló is. Rajzokat tervez üvegre és ezeket csak részben színezi vegyi festékekkel. Főleg különböző színű hajjal, ha a téma úgy kívánja, nyulszőrrel is. Aprólékos, nagy türelmet igénylő munka, amit csak a mesterség iránt érzett szeretet tud átértékelni teljesítménnyé. E rajzokat és képeket, számszerint tizenegyet a napokban Kiss József borbélymester kiállította a Sicilia helyiségében (Str. Mareschal Foch 43). Zsánerképek, várak, házak és templomok, közöttük a clujti görög keleti katedrális és a reformátusok temploma, továbbá Vajda Hunyad várnak képmása legsikerültebb a gyűjteményben. A képek iránt anyaguk és elkészítési módjuk különössége miatt városszerre érdeklődés nyilvánult meg. A kiállítást vasárnap, október 3-án délelőtt tizenegy órai kezdettel nyitja meg dr. János Gáspár.

Íme ez a mi nemesi oklevelünk

(hatezer) órát szállítottunk Románia gránicsár-hadtestének (1931)

(tizenkétezer) órát szállítottunk a C.F.R. személyzetének (1933-37)

(tizennyolcezer) órát szállítottunk az olasz államvasutnak (1932-37)

MÁS TIZEZER órát adtunk el a világon mindenütt található üzleteinkből.

TELLUS PONTOS IDŐT MUTAT

NEKUNK VAN A LEGKEVESEBB REKLAMÁCIÓNK.

Pályázat

A caransebesi nyugati ritusu izraelita hitközség pályázatot hirdet egy metszői állásra. Pályázhatnak olyan 40 éven aluli, vallásos előéletű román állampolgárok, akiknek 3 elismert rabbitól בעל תפילין ובעל קורא teendőket is el tudják végezni.

Fényképet tartalmazó, családi állapotot, valamint fizetési igényeket feltüntető pályázatok alulírott hitközség címére küldendők. Utiköltséget csak meghívottaknak térítünk meg. **Comunitatea Ev'railor de rit occidental Caransebes.**

Manelusen melléklettel

„BNÉ ASER”

„בני אשר”

Zsidó szertartási rituális szabályok kézikönyve, Sulchan Aruch kivonata magyar fordításban minden zsidó házában nélkülözhetetlen. 30 lej bélyeg beküldése ellenében portmentesen kapható Rosenzweig Anton könyvkereskedésében **CLUJ**. Tekintélyes ortodox és neolog rabbik elismeréssel nyilatkoznak e könyvről

TURISZTIKA

Az Erdélyi Kárpát Egyesület október hó 2-3-án kirándulást rendez a Vlegyászára. Indulás I. csoport: 2-án, szombaton délután 1.40-kor a személyvonattal Bologa állomásig, onnan 3 1/2 óra gyaloglás Rogojel községig, ahol az éjjeli pihenő lesz. II. csoport indul autobusszal szombaton délután 1/2 órakor Sacueni községig és onnan még aznap felmenés Rogojelbe. Vasárnap reggel a Vlegyásza csucsára mászás és vasárnap este autobusszal és vasárnap éjjel vonattal hazatérése. Bővebb felvilágosítással az EKE titkári hivatala szolgál este 6-8 óra között. Jelentkezési határidő: péntek este 9 óra.

Gyalogkirándulás a Nagy Csoltra. Indulás vasárnap reggel 7 órakor az egyesület elől. Vendégeket szívesen lát a vezetőség.

A filmtechnika óriási fejlődése lehetővé tette, hogy filmfelvételeket ma már mindenki könnyen és olcsón készíthessen. Ezen felvételekhez az ugynevezett „keskeny filmet” használják. Eppen ezért a külföldi amatőr kirándulásait, kedvesebb családi eseményeit már nem fényképezi, hanem filmre, miáltal egy eleven naplót szerez magának, mely a családi moziban a mult kedves emlékeit, eseményeit és örömeit hosszú évek múlva is eleven szépségeiben jelenteti meg. Aki még nem látott ilyet, el nem tudja képzelni a keskeny filmezésnek felülmulhatatlan szépségét és megfizethetetlen értékét. Képzeljük el: melyik anya, vagy felnőtt ember nem szeretné újra és újra látni kedvenc gyermekének első tipegését, játékait és fejlődését? Ki ne örülne ha a házi moziban egy-egy jelenetben kedvenc családtagja, hozzátartozója játsza a főszerepet? Mindezt a keskeny film megvalósítja. Külföldön az amatőrök izzik ezt a nemes sportot s a jobb családok ezrei rendelkeznek házi mozival melynek bevezetését városunkba, sőt egész Romániába a Fotofilm kezdte meg. Modern és jól felszerelt keskeny film-laboratóriumot rendezt be, hogy az amatőrök a legkényesebb igényét is teljesíthesse. Családokról díjtalanul próbafelvételeket eszközöl s azokat kívánatra bárki lakásán is bemutatja. A Fotofilm felvilágosító osztálya mindenkinek bármilyen keskenyfilm ügyben készséggel áll rendelkezésére. Érdeklődők a következő címre írjanak: Fotofilm Cluj, str. Regina Maria Nr. 6-8, telefon 18-26.

— Orvosi hír. Dr. Hamburg József szemész, kórházi főorvos szabadságáról hazatért és újból rendel Calea Regele Ferdinand 34 alatt.

— Irodalmi hírek. A zürichi Oprecht kiadóvállalat a következő művek kiadását készíti elő: Walter Mehring: Die Nacht des Tyrannen. (Regény.) Alfred Polgar: Handbuch des Kritikers. (Esszé.) Max Oppenheimer: Wie ich sie malte (A nagy arcképfestő elmondja a portré történetét.) Wilhelm Uhde, Von Bis-marck bis Picasso (A híres műgyűjtő memoárjai.) Adolf Sturmthal: Die grosse Krise (Az 1929 gazdasági katasztrófájának története.) Fritz Jelinek: Dramatisches Skizzenbuch (Szindarabok.) A zürichi Europa kiadó cég őszi újdonságai: Erich Kahler: Der deutsche Charakter in der Geschichte Europas. Hermann Steinbauer: Die Zukunft der Freiheit. — Friedrich Hertz: Staatstradition u. Nationalismus. — F. Halle: Frauen des Ostens — Vom Matriarchat bis zu den Fliegerinnen von Baku.

„Európa” rendezés miniszteri engedély alapján

Utlevel nélkül

Különvonat

Budapestre, Prágába, Bécsbe

III. osztályon, számozott helyekkel.

Indulás: 1937 október hó 14-én reggel
Visszaérkezés: 1937 október hó 20-án este

Jelentkezési határidő: 1937 október 7 este 6 óra.

A közös utlevélhez szükséges okmányok: a) A certificat de naționalitate hiteles másolata; b) arcképes személyazonossági igazolvány, vagy ennek hiányában a kerületi rendőrkormányzat által igazolt fénykép, vidéken: a községi jegyző által hitelesített személyleírás; c) Katonakötelesek: livret.

2. Valutakivétel tekintetében a Nemzeti Bank fennálló rendelkezései mérvadóak, vagyis: minden utas vihet magával 2000 lej fémpénzben, 1000 lej ellenértékét pengőben és 1000 lej ellenértékét más valutában.

Részvételi díjak Clujról:

	Közös utlevéllel	Egyéni utlevéllel
Budapestre	1450	1050
Bécsbe	2900	2500
Prágába	—	2780

A részvételi díjban befoglaltatik: a vasut oda és vissza III. oszt. és a vízumok, 4 éven aluli gyermek bárhova 590 lej, 4 éven felüliek teljes díjat fizetnek.

Jelentkezni az Uj Kelet kiadóhivatalánál Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Telefon 18-60.

próbálta a
BRANCA-I,
étvágytalanságot.
MUSORA:
a. (Rendes bérlet 4.
román társulata.
társulata.
Opera műsora:
Parasztbecsület és
a.
MUSORA:
cios országos pre-
figyeltigán elítéltek.
ak borzalma. Fősz.:
uj Fox journal.
MUSORA:
nteken és vasárnap
ombaton, okt. 2-án
mson. Megható tár-
sz.: Harry Baur és
ügyvéd dilemmája.
am Powel és Myrna
MUSORA:
at, vasárnap: Csak
Fritz Lang világhírű
főszerepekben: Sil-
Fonda.
MUSORA:
főszerepben: Sonja
livér.
ap: Elefant-boy. Ru-
ri regényének nagy-
változata, rendezte:
MUSORA:
Burgtheater. Fősz-
esse, Hortense Raky,
ly Eichberger.
RO
TESEK
ed 3 lej. Vratagab
apróhirdetés 20 lej.
szalák kedvezmény-
re fizetendő. Jelleg
tunk, ha portobélyeg
van.
től részletfizetésre is
z, gallérozások a leg-
rint készülnek Bixen-
Regele Ferdinand 3.
neleten.
ב"ה
עס ווארדע געווינט
ת"ח ויר"ש ווער
צין איין שחיטה
סעס ארשטאפט צו
של היטוב פאן
ביסטע זין צו מעלד
ציאן פאן דיעוער
sta privat órákat ad
anu 16.
zulon bevezetett, nagy
rendezésel vagy anél-
átadó. A helyiség más
rdeklődni Casa de In-
szemben.
ndezés megvételeire ke-
és teljesítmény meg-
kérünk „Kukoricaszá-
oralmasabb helyén egy
és női divatüzlet, vagy
d. Cim: Braum Sándor
7 éves izr. fiatalember
hozománnyal. Csakis
étre válaszolok. Levelet
adható.

UJ KELET Legújabb hírek

Létrejött az elvi megegyezés a párizsi olasz-francia-angol tengerészeti értekezleten

Az angol minisztertanácsban Eden előterjesztette a spanyol kérdésben Rómába küldendő jegyzék szövegét

Küszöbön a megegyezés London és Valencia között a spanyol kérdésben hozandó határozat ügyében

Genf, szept. 29. A népszövetségi tanács ma Delbos elnökletével nyilvános ülést tartott. A francia külügyminiszter üdvözölte a három új tanácsagot, Belgium, Irán és Peru képviselőit, akik sorra köszönetet mondtak. A tanács azután a közgyűlés elé utalta a gazdasági és nyersanyagbizottságok jelentéseit, fentartva magának a jogot, hogy e kérdéseket ismét tárgyalás alá vegye, miután a közgyűlés szavát hallatta.

Egyidejű genfi jelentés szerint a politikai bizottság által kijelölt albizottság, mely hivatva van kidolgozni a spanyol kérdésben hozandó határozati javaslatot, tegnapi ülésén arra kérte del Vayo spanyol külügyminisztert, tegyen újabb indítványokat. A spanyol delegációnak még nem volt ideje Valenciával megbeszélést folytatni, ezért a mai ülést elnapolták. Valószínűnek tartják, hogy az alapvető kérdésekben Spanyolország fentartja álláspontját. Angol körökben kijelentik, hogy az angol és spanyol javaslatokat még nem lehetett közös nevezőre hozni, de remény van rá, hogy a nap folyamán a megegyezés létrejön.

Párizsból jelentik, hogy a francia, angol és olasz tengerészeti szakértők értekezlete megegyezést dolgozott ki a Földközi-tengeri hajózási biztonság kérdésében. A ma délelőtti ülés után a következő közleményt adták ki:

„A szerdai ülésen Franciaország, Anglia és Olaszország delegátusai teljes egyetértésben megegyezést dolgoztak ki, amit kormányok elé terjesztenek. A konvenció hivatva van biztosítani a Földközi-tengeri kereskedelmi hajózást megnevezett akciók ellen, ahogyan azokat a nyoni értekezleten körülírták. A délután folyamán a tengerészeti szakértők utolsó értekezletet tartanak, amelyen aláírják a megegyezést.”

Londoni jelentés szerint az angol kormány valószínűleg ma fogja tanulmányozni azon jegyzéktervezetet, amit a francia kormánnyal közösen fog Olaszország elé terjeszteni. Lehetőségek, hogy a jegyzék célozni fog azon esetleges intézkedésekre, amiket abban az esetben hoznának, ha az önkéntesek visszavonását nem sikerülne elérni.

Újabb londoni jelentés szerint az angol kormány tagjai ma kabinettanácsot tartottak. Feltevések szerint Eden előterjesztette a Rómában átnyújtandó angol-francia jegyzék szövegét.

Kormány- és felkelő-jelentések a spanyol frontokról

Valenciából jelentik, hogy a kormány közleménye szerint a kelet-argoni fronton a kormánycsapatok folytatják előnyomulásukat, miután elfoglalták a Jaca el Grado utat és négy falvat. Zuerában elfoglalták Lomadet. Az északi körzetekben, a felkelők nagyszámú tank és repülő által támogatva visszavonulásra kényszerítették a kormányerőket. Az északi front déli részeiben a felkelők Adebullnál visszaverték, Tarna körzetében a köztársaságiaknak kisdarabon vissza kellett vonulniuk.

A felkelők hivatalos közleménye rámutat arra, hogy Asturiában a felkelő haderők előnyomulásban vannak és falvakat és a kormány állásait foglalták el. A leoni arcvonalon a Tarna felé vezető úton menetelnek a felkelők. Aragónban visszaverték a Orna körzetben állásuk ellen intézett ellenséges támadásokat. Zuera körzetében a felkelők elfoglalták Enmeos és Portillo falvakat.

Llano tábornok cáfolja, hogy 50.000 olasz van Franco seregében

A Havas sevillai jelentése szerint Llano tábornok tegnap este azon híresztelésekről beszélt, melyek szerint olasz és német csapatok lennének a felkelő Spanyolország területén Llano tábornok ezeket mondta: „Vannak német technikuskaink és pilótáink, de sokkal kevesebben, mint a kormánynak orosz, francia és más nemzetiségű repülői. A „fekete nyilas” egységek nem olaszokból állnak, csupán tagjaik 15 százaléka olasz. A felkelő Spanyolországban nem tartózkodik 50

ezer olasz, mint a kormány állítja, hanem csupán ezen számnak egynegyede.

Angol képviselők a spanyol parlamentet megnyitásán

London, szept. 29. Negrin, a valenciai kormány miniszterelnöke, meghívta az angol parlamenti pártokat a spanyol parlament: a kortézek pénteki megnyitó ülésére. Attlee örnagy utasítására az angol munkáspárt két képviselője utazik Valenciába hogy tolmácsolja a spanyol parlamentnek az angol munkásság üdvözlését.

Párizs, szept. 29. A bougoani börtönből, ahol őt sejtbe tartták Troncozo örnagy levelet intézett a bresti vizsgálóbíróhoz. A levélben ki

jelenti, hogy magára vállalja a teljes felelősséget a C. 2. spanyol kormánypárti tenger-alattjáró elrablásának kísérletével kapcsolatban. Kijelenti, hogy a spanyol felkelő hatóságok nem tudtak az ő kezdeményezéséről, mert csak azután akarta értesíteni őket, ha a művelet sikerül.

London, szept. 29. Az angol kormány minisztertanácsot tartott amelyen a távolkeleti háborúval foglalkozva oda konkludáltak, hogy Angia hajlandó közvetíteni a békét Kína és Japán között. A Földközi tenger kérdésében az angol kormány optimista, különösen ami Olaszországnak a nyoni egyezményben való részvételét illeti.

Meghalt Lord Peel,

Palesztina felosztása tervének értelmi szerzője

London, szeptember 29. A Reuter távirati iroda jelenti, hogy lord Peel, volt indiai államtitkár az angol kormányban, tegnap váratlanul elhunyt. A hetven éves lord ismeretesen elnöke volt az angol királyi vizsgálóbizottságnak, amelyet Palesztinába küldött az angol kormány az 1936-os zavargások ügyében. Az ő nevéhez fűződik Palesztina felosztásának és a

zsidó állam megteremtésének terve, mint ahogyan az ő neve alatt jelent meg az a hatalmas kötetre rugó jelentés is, amely a királyi bizottság vizsgálatának eredményeit foglalja magában és nemcsak a legjelentősebb angol dokumentum a Balfour-deklaráció óta, de irodalmilag is kiemelkedő helyet foglal el a Palesztináról írott legnevesebb könyvek sorozatában.

Uránia Mozgó

Általános közkívánatra ma még

Sonja Henie slágere: Jéghercegnő

Következő műsor:

ELEFANT BOY

RUDIARD KIPLING világhírű regényének nagyszerűen sikerült filmváltozata.

Erélyes intézkedéseket határozott el az angol minisztertanács a kínai nyílt városok bombázása miatt

Általános támadásra indultak a japán csapatok Sanghaj körül. A kínaiak azt jelentik, hogy egyetlen állásukat sem adták fel

Sanghaj, szeptember 29. (Rad.) Tankok, tüzérség és repülők támogatásával, a japán csapatok, ma reggel általános támadásra indultak a Csapejtől Liuhoig húzódó 30 kilométeres fronton. A japánok úgy látszik kezükbe akarják keríteni az északi pályaudvart és a Csapej vidéki többi sávot, ahol a kínaiak a hadműveletek kezdete óta ellenállnak. A minap érkezett légielhárító ütegek élénk tüzbet vették a japán repülőket, de eredmény nélkül. Habár a japánok azt állítják, hogy meghódították Liuhangot, a kaniak azt hangoztatják, hogy egyetlen állásukat sem adták fel.

japánok Lutungot bombázzák. Éjjel után 1 órákor a harc megszűnt. Sanghaiban, mielőtt a tüzérségi párbaj kezdetét vette volna, hatalmas robbanást hallottak. Azt hiszik, az Izumo japán tengernagyi hajónak szánt lövedék explodált. A japán vonalak jelenleg 300 kilométer hosszúak — miután Paoting és Csangeseu a kezükben vannak, hogy e vonalakat sikeresen tartassák, a japánok naponta kapnak erősítéseket.

Egyre növekszik a japánellenes bojkottmozgalom Angliában

Nankingi jelentés szerint a japán csapatok Shantung tartomány határai felé közelednek. Jobbszárnyuk 5 kilométernyire van Sien-Sientől. Shausi tartományban a japánok elfoglalták a Fuyuehkeu-szoros. Ma éjjel a japánok ismét megjelentek Nanking felett és tíz percig bombázták azt. Két japán gépet lelőttek. Éjjelkor a haditevékenység teljes erővel kúlvult. A kínai ütegek, valamint a japán hadihajók ágyui élénk tüzbet vannak. A

Londoni jelentés szerint az angol minisztertanács a távolkeleti helyzettel is foglalkozott és erélyes intézkedéseket határozott el, amelyek meg fogják haladni, az egyszerű platonikus jellegű tiltakozások jellegét a kínai városoknak a japán repülők által való bombázása ügyében.

Ugyancsak Londonból jelentik, hogy a japán külkereskedelem bojkottálását célzó kampány növekszik. A News Chronicle azt javasolja, hogy az üzletek függeszse-

nek ki táblákat, feltüntetve, hogy nem árulnak japán árucikkeket.

A japánok szerint Nanking és Kanton nem nyílt városok

Genfből jelentik, hogy Kanton és Nanking bombázásával kapcsolatban a nemzetközi konferenciákon Japán képviselő megbízottak irodája a következőket közli: „Sem Nanking, sem Kanton nem nyílt városok és nemcsak hogy erődítményekkel vannak ellátva, de fontos katonai intézmények is vannak bennük. A japán repülők csak a katonai célokat szolgáló intézményeket vették célba és minden óvintézkedést megtettek annak érdekében, hogy emberéletben és a polgári lakosság javában minél kevesebb kár essék. Ezért bizonyos hadműveletekről le is mondtak.

Egyidejű tokiói jelentés szerint a japán külügyminisztérium megbízottja ma a következő kijelentéseket tette: „Japán sohasem fogja abbahagyni tevékenységét igazgatalan bírálatok miatt. Japánban általános a felháborodás a 23-as bizottság erkölcsi ítélete miatt. Japán el van rá határozva, hogy minden szükséges intézkedést meg tesz Kína harcierejének megsemmisítése érdekében.”

2000 kolerás Sanghaiban

Sanghaj, szeptember 29. Szeptember elseje óta a sanghai nemzetközi engedélyes területen, több mint kétezer koleramegbetegedés fordult elő. Az engedélyes területre 850 ezer kínai menekült zsúfolódott össze, akik a legnagyobb nyomorban élnek.

Nyugtalanok az arabok

Jeruzsálem, szept. 29. Az Andrews galileai angol biztos meggyilkolása miatt letartóztatott arabokat az akkori börtönbe szállították, ahol három hónapig tartják fogva őket a rendfenntartási törvény értelmében. Az arab lakosság fel van háborodva emiatt és tiltakozott az angol hatóságoknál, mert szerinte a letartóztatottak bűnössége nincs bebizonyítva.

Megszűnt az Ami du Peuple

Párizs, szept. 29. Az Ami du Peuple című jobboldali napilap megszűntte megjelenését. A lapot 1928-ban Coty alapította és rendkívül olcsó ára folytán nagy népszerűségre tett szert. Később a lapot jobboldali politikája mindinkább elidegenítette az olvasók szimpátiáitól.

Badoglio marsall Budapesten

Budapest, szept. 29. Röder tábornok hadügyminiszter meghívására Badoglio marsall október elsején a magyar fővárosba érkezik.

Szabó Imre legújabb munkája

Erdély zsidói

I. rész.

tamudisták — chaszidok — cionisták

Cluj zsidói a város kultúrájában.

A napokban megjelenik!

Minden zsidó családnál nélkülözhetetlen!

FRATERNITAS Könyv és Lapkiadó K. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pog 18. Telefonszám: 18-80.

CENZURA

Disz
Taxa postala
plătute in num.
No. 22413/929.
10. Telefon: 18-60. Előfiz.
Havonta 110, negyedévre
évre 600, egészévre 1200
földre: Havonta 2, neg.
félére 12, egészévre 20 d.
detések díjazás szerint
KELET" a transilvani
zsidóság egyetlen politikai
ja. Cikkeink utányomása
forrás megjelölésével enge

A megfertőzött középiskolák

A nemzeti nevelésügyi m
letet bocsátott ki, amelybe
zépiskolai tanárok és tanu
művelést. Megtiltja azért,
— súlyos veszedelmeket re
eddig is nagy károkat okoz
detések ügyének a középisko
kai agitáció.

Csofalatos dolog, hogy e
fá a nemzeti nevelésügyi

Mi már évek óta igyek
nemzeti nevelés legfőbb
arra a gyűlöletes agitáció
iskolás ifjúság körében fo
retien politikai kalandozók.

Többszörösen rámutatim
középiskolák valóságos gő
sége antiszemita igazatán
maguk is előjárnak a gyűl
olyan szellemet oltanak a
amely nemcsak vak gyűlöl
enek az iskolás generáci
hanem elhomályosítja ann
megzavarja egészséges, tisz
dését is.

De nemcsak politikai agi
sukról megfelelő taná
jékört, amelynek veszedel
fára a nemzeti nevelésü
feleszmét. Egyes tankönyv
olyan kijelentésektől, amely
dóságra néve melyen sértő
is alkalmassak arra, hogy
tanulmányoság felkeltését.

Ilyen körülmények közö
dalkozni azon, ha ma az o
a szélsőséges agitáció
lyek nemcsak a zsidóságot
mely veszedelmet jelentene
iskolai oktatás szellemére.

Mi mindezt éber és aggó
és figyeltük és nem győz
a felelős tényezőket erre a
Lehet, hogy még nem ké
közökkel talán még ki lehe
zépiskolákból azt a szelle
amely a szélsőséges és gy
karjaiba hajította a középí
ságot.

De hogy ez a remény va
előfeltétele, hogy ez alkalo
fással és az ügyhöz méltó
hozza a nemzeti nevelés
oktatásnak a gyűlölködést
politikai agitáció fertőzöt
sához.

A tengeri hig

Az európai nagypolitikai
nöt szörnyetege: a spanyol
dig növekedésben van.

Lassu mozgásával, izmo
karjaival egyre nagyobb
ez a fojtogató politikai h
nincs menekvés karja közü

Ha valamit halasztani s
egy bizottságot, azután eg
biztosra veheted, hogy a je
szó ügy lassan-lassan szó
kigyóvá hizlalódik.

Amint azt a spanyol ké
tatja.

Közvetben volt a bene
ság.

Ezután következett a be
bizottság.

Amikor ez a két bizottsá
döt, megalakult a népsz
melyet a spanyol kérdés
tek ki.

Ez a bizottság most már
nak adott életet, ami azt je
gei kigyó ismét jonéhiány
dött s a megoldás nincs se

Holott Nyon megmutatja
tengeri kigyót ártalmatlan
gató polipparjait leoperálni.

Mínél gyorsabb egy inté
tásosabb.

Genf, London és Párizs e
valóban tanulmányok Ró